

ELŐFIZETÉS
HILYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 3 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 - az első sor egy napra 20 fill.
 - minden további sorra 10 fill.
 - a hirdetés kezdéséig 10 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában
 TELEFON-SZÁM: 257
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1907.

ELKÉSZÍTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szerda, október 23.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérelők: Szemfényvesztő adóreform.
 A budget.
 Költségvetés és indemnitás.
 A román tanítók esküje és a megyebizottsági választások.
 Örök tolvajok.
 Utoljára a kékre festett kirakat.
 A t. Házból.
 Bedő Árpádot felfüggesztik.
 Csodaszó a Határ-utcában.
 A király jobban van.
 Tárcza: Királynő, grófnő, polgárnő.

Szemfényvesztő adóreform.

Arad, október 22

Hát ha a tisztelt nemzet ma se tudja értékelni a szerencsét, amely a koalíciós kormányban jutott részül, akkor igazán bajos segíteni rajta. A képviselőház elé dül a sok törvényjavaslat. A kiegyezési javaslatok és az alkotmánybiztosítók pótkavéja után ma egyszerre hat reformot terjesztett be Wekerle Sándor pénzügyminiszter az adóreformról. Régen várt, sokat sürgetett és népszerűsége számító törvényjavaslatok, amelyek most már megszavazásra készen állnak a parlament és a közvélemény előtt.

Kétségtelen, hogy e javaslatokban sok tetszetős, sőt üdvös újítás van, amelyeket a kormány siet befűzni a szociálpolitikai esokorba, amelylyel elég sűrűen hivatkozik. Megszünteti az első és második osztályu kereseti adót és eltörli a családtagok adóját, új földkatasztert csináltat és megcsinálja a progresszív adót; leszállítja a házadót és behozza a hatszáz koronás

létminimumot. Ezzel — tolmácsolja Wekerle az állam nagylelkűségét — a kincstár husz millió jövedelemről mond le.

Hanem . . . Minden ügynek, miután semmi se tökéletes a földön, van hanem-je. A Wekerle kormány dolgai rendszerint két hanem-mel születnek, amelyek rendszerint egészen elveszik az értékét az alkotásnak. Így volt ez az alkotmánybiztosítékokkal, a vasutasok ügyével, a kiegyezésről és a kvótáról nem is szólva. Az adóreform egyrészt magában rejt súlyos hibákat, másrészt az azt kísérő jelenségek tépik le róla a diszt, amelylyel Wekerle földisziti.

A legjobban szembeötlő ezekben a javaslatokban, hogy a progresszivitás a földadóra nem terjed ki. A kinek kedve tartja, most már könnyen kereshet kapcsolatot e törvények és azon véletlen között, hogy a kvótaemeléssel háborgó negyvennyolcasok ellenében az agrárius függetlenségek védik a legvehemensebben a kormányt. Ezek a reformok az agrárius függetlenségek kedvéért születtek, akik a választók előtt a „nép terheinek könnyítéséről” beszélhetnek, anélkül, hogy a földesuraknak ez rovására menne. Pedig az iparosokról, a kereskedőkről, az értelmiség rétegeiről a progresszivitással se lehet újabb bőrt lehuzni. És olyan progresszív adó, amely a legnagyobb és a fokozatos megadóztatást talán legkönnyebben elbíró adóalanyt kivétel közé rekeszti, nem nevezhető progresszív adónak.

Ami pedig azt a bizonyos kis embert illeti, akiről bizonyára szintén szó fog esni a javaslatokat méltató cikkelyekben és beszédekben, azzal a kis emberrel igen furcsa művelet esik. Amit az egyik zse-

bébe tesznek, azt kiveszik a másiktól. A szegényebb néposztály egyenes adóit eltörlik, de ugyanakkor — amint Wekerle ma is bejelentette, — fölemelik a fogyasztási adót. A fogyasztási adót pedig nem fizeti se a termelő, se a közvetítő, hanem ép a legszegényebb néposztály. A tapasztalás azt bizonyította, hogy amikor a fogyasztási cikkek valamelyike drágulni kezd, a drágulást a forgalom különböző fokain nem érzik egyenlő arányban meg. Ha a termelő és nagykereskedő között a drágulás egy fél százalék, — a végső fokon, a szatócs és vevője között ez a drágulás legalább egy egész százalékká növekszik. Ez nem alapszik a matematikán, de így van. A fogyasztási adók növekedése nemcsak az adósrófolás percentjével emeli a fogyasztási cikkek árát, hanem annak két-háromszorosával. És ha ez a drágulás évente két-három annyit fog kitenni, mint amennyi az egyenesadó volt, a kis ember igazán joggal fogja kérdezni: hát mit kapott ő? . . .

Bizony, ez a népboldogítás nem a legjobban ütött ki. A képviselők előtt, akik a kvótaemeléssel miatt egyelőre nem mehetnek a kerületbe, ezek az adójavaslatok se teszik kevésbé tüskéssé a választók elé vezető utat. A kellemetlen pedig, hogy ezek a javaslatok is szontek és sérthetetlenek, mint a minő a koalíciós kormány és a minő eddig minden cselekvése volt. „A kormány áll, vagy bukik véle.” Tehát vaktában meg kell szavazni. Bizony, bizony, vannak pillanatok, amikor még se irigylendő dolog függetlenségi képviselőnek lenni.

Királynő, grófnő, polgárnő.

(Tartalmások Montignoso grófnő életéből, Kremer kisasszony naplója nyomán.)

Mult évi október hóban váratlan vendég érkezett a firenzei Bellosguardo-villába: Kremer kisasszony, német tanítónő volt az, akit a szász udvar bizott meg Pia Monica nevelésével. Montignoso grófnő akkor még hajlandó volt ugyanis a kis Monicát a szász udvarnak átadni. Akkoriban a világsajtó sokat foglalkozott a szász udvar kiküldöttjével, akiben legtöbben a szász király kémét sejtették. Bárki volt is azonban ez a tiszteleteméltó hölgy, annyi bizonyos, hogy kiküldetésének nem sokáig tudott megfelelni és keserűséggel csordultig telt szívvél s egy vaskos fűzettel hóna alatt, csakhamar hátat fordított a firenzei kastélynak. Az a vaskos fűzet azonban fölötte érdekes följegyzéseket tartalmazott: a Bellosguardo villa kulisszatitkait, amelyeket október 30-dikától december 19-éig közvetlen közletről lesett el. E napló töredék érdekesség tekintetében vetekszik bármely divatos regénynek. Abból az alkalomból pedig, hogy a szász trónörökösne, toscanai Lujza, Montignoso grófnő, majd Tosellin lett: a német nevelőnő naplója pikáns aktualitásra tett szert s minthogy lépten-nyomon pontos időbeli adatokat közöl s a leiri epizódok és személyek a trónörökösne életének akkori korszakába

csakugyan beleillenek: föltétlen hitelesnek tekinthető. E napló adataiból plasztikusan domborodik ki a trónörökösne jelene, és sok pszichológiai megfigyelése, pikáns részletessége ridég világításba helyezi ezt a különös asszonyt.

Ebből a naplóból a „Corriere della Sera” legutóbb érkezett száma után néhány érdekes részletet az alábbiakban ismertetünk:

November 1 Minthogy még csak néhány nap óta időzöm a Bellosguardo villában — mondja a napló — nem ismerhetem még közelebbről a trónörökösne. Külsője mindjárt az első látásra meglepett: sokkal fiatalabbnak és termete jóval karcsubbannak tűnt fel, mint fényképe után képzeltem. Noha természetét aig lehet közép-magassnak mondani és különös, hogy ha ül, magasabbnak, s ha áll kisebbnek látszik. ezt a fogyatkozást bőven kárpótolja valóban gyönyörű, kifejezőssel teljes arca, melynek hatását azonban noházkas járása kissé zavarta. Mozdulata mégis gyors, energikus, csaknem szeles. Arca üde, viruló; de gyakran kipirul s ilyenkor még az orra is piros lesz, ami rontja a hatást. Nagyon szereti a hideg és a meleg lemosásokat, s a reggeli fürdön kívül napjában legalább is még négy ízben mosakszik meg tetőtől talpig. Gömbölyded arcán magasztosság honol; a nemes vonalak tele energiával és nőies bájaikkal mellett is törhetetlen akaratierőt tükröznek vissza. Mindez nem mondható a szájról, amely nem szép. A fogal azonban va-

lító fehérek, s gyakran láttatja is azokat; soha ennél fehérebb fogsort még nem láttam. A szeme kék, de kissé fátolozott, néha megépen ámsdozó. Haja sötét gesztenyebarna, amelyet arcához illően visel, ámbár hajvisetele éppen nem modern. Fürtjei hullámosak, szinte göndörödnek; a hercegasszony azt állítja, hogy hajának ez természetes tulajdonsága. Annyi azonban bizonyos, hogy valahányszor ezek a fürtök meglágnak a természetüket, legott segit rajtuk a fodrász. A napnali világításban a hercegasszony szépsége már több kifogás alá esik: elpirulása szembeötlőbb, a szemgödrök táján néhány ráncocska alkalmatlankodik; a vonalak kevésbé finomoknak látszanak s az áll türelősnak tetszik. Mindezek a szépséghibák fokozottabb mértékben tűnnek föl, ha a hercegasszony decolletálva van. Pedig a decolletage-t nagyon kedveli, elannyira, hogy még a háziruhái is mélyen kivágottak, amelyek leginkább fehér színűek és bőveek, akárcsak a kimono vagy az empire öblöny. Gyönyörű formái azonban sokat vesztenek az ilyen szabásu ruhában, amely már azért sem válik előnyöse, mert merész kivágása sokat láttat válláiból, pedig azoknak a bőrt a sok mosás nagyon kivörösíti és rontja.

A fehér szín iránt nagy előszeretettel viseltek; amikor csak lehet, hódol neki: fehér ruha, fehér bluz, fehér keztü, (mindig glacé) fehér ékszerek (ezüstbe foglalt gyöngyök és

A budget.

A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnökletével ülést tartott, amelyen több jelentékeny tárgy elintézése után Wekerle Sándor miniszterelnök terjesztette be az 1908. évi költségvetést és az indemnitásról szóló törvényjavaslatot.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 22.

A terem meglepően üres még tíz órakor. A folyosón is lanyha az érdeklődés. Megjelenik Polónyi Géza, némi érdeklődést kelteve. Wekerle néhány néppárti képviselővel beszélget, többen Gaál Gasztont kérdezzék, igaz-e, hogy lemond a mandátumáról. Napirenden van egyebek közt a kvó ad-putáció megválasztása is.

Nagy nap a mai is. Wekerle betértesztli a költségvetést Korán, az ülés megnyitása előtt benn ül már a helyén s forgatja a számadásait. A folyosón a függetlenségi párt tegnapi értekezletéről beszélnek, amelyen Holló Lajos nagyon ingerülten fakadt ki Apponyi Albert gróf ellen, aki tudvalevőleg erősen exponálta magát a közös jegybank érdekében.

— Nem járja, — mondta Holló — hogy függetlenségi miniszter a függetlenségi párt programjának egyik sarkalatos tétele ellen állást foglaljon. Ha neki elvi aggodalmak vannak, lépjen ki a pártból. De idebent ne agitáljon a függetlenségi program ellen.

Kocsuth Ferenc ismét gyöngélgedik kissé és bottal a kezében ül a nevezetes piros bársonyszékében, melyből tudvalevőleg — kiszedte a bársonyt.

Részletes tudósításunk:

Justh Gyula pontban tíz órakor nyitotta meg az ülést. A jegyzőkönyv hitelesítése után — éppen fél órát vett igénybe — az elnök meleg részvétellel emlékezett meg Podmaniczky Frigyes báró haláláról. A Ház mély részvételt jegyzőkönyvében öröklítette meg.

A kivándorlási bizottság megalakult s elnökül Ugron Gabort választotta meg. A mentelmi bizottság Malatinszky Györgyöt választotta meg elnökének.

(A budget.)

Wekerle Sándor: Az 1908. évi költségvetés-irányzatot terjeszt elő s több vonásban meg is okolja. A leggazdagabb számokkal bővelkedő költségvetés is szegény, ha nem helyes políti-

kát szolgál. Fölveti a kérdést: megértjük-e intő szavát a nagy evolúciónak, midőn a gazdasági kérdésekre tereli a népek gondját s megbirkújuk-e ily a kiadásokat?

A miniszterelnök ezután a költségvetés részleteit ismertette, ismételve a már megszokott memoretorikai mesterprodukcióját a tömör számadat reugetegében, minden vezérfonal nélkül járva. A beszéd e részét más helyütt ismertetjük.

A költségvetés részleteinek ismertetése után kiemelte Wekerle a kormány szociális politikáját. Figyelmeztetett, szolt arról, hogy gondot fordítanak a szénkérdés és a drágaság kérdésének rendezésére s a ma beadott adóörvények vázlatára és rövid ismertetésére tért át. Hangsúlyozta, hogy az ingatlan adón kívül az összes adózást egy adóban kívánja megoldani és az összjövedelmet progresszíve kívánja megállapítani. Megállapította a létminimumot. A nagy tőkét és az országon kívül elköltőt jövedelmet nagyobb adóval sújtja, a házadót a leg több helyen leszállítja, a létminimumot 600 koronában állapítja meg. Fiskális szempontok nem vezették az adóreformnál, hiszen 20 millió koronára rug a kincstár vesztesége. Ha a helyzet meg fogja engedni, a létminimumot fokozatosan emelni fogja.

(Adóemelés.)

Végül megállapítja a költségvetés mérlegét s figyelmeztet arra, hogy a szükségleteket tovább fokozni nem lehet. Ha azonban produktív kiadásokról lesz szó, nem riad vissza állami kölcsöntől sem, bár egy kisebb tranzakciótól eltekintve, egyelőre állami kölcsönt nem akar kötni. Az állami jövedelem emelkedését csak a szeszadó tételeinek emelésétől várja. Az igazi bevételemelkedés azonban csak a közgazdasági viszonyok jobbra fejlődésétől várható. Küldetésünk átmeneti jellege nem menthet fel minket attól, hogy hazánk kulcsját és gazdasági viszonyait kellő módon ápoljuk. A kormány tevékenységét átgondolt és határozott program irányítja. Ajánlja a költségvetés elfogadását. (Helyeslés.)

Wekerle beszéde után néhány bizottsági tag esküt tett és elfogadták Wekerlenek a kvótabizottság kiküldetésére vonatkozó javaslatát. Ezzel az ülés 12 órakor véget ért.

A legközelebbi ülés holnap délelőtt 10 órakor lesz.

Költségvetés és indemnitas.

Az államháztartás feleslege.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Wekerle Sándor ma betértesztelte az 1908. évi költségvetést és egyúttal négyhónapos indemnítást kért a Háztól. A négy hónapra szóló felehatalmazási javaslat mutatja, hogy a kormány maga sem bizik a költségvetésről szóló törvény hamarosan való megszavaztatásában: 1908. májusáig tolja ki a határidőt, amely alatt a javaslatot le lehet tárgyalni. Addig a kiegyezési javaslatok veszik igénybe a Ház idejét. Ha ugyan közbe nem jön valami kis komolyabb obstrukció. A budgetjavaslat egyébiránt 22 ezer korona felesleget mutat ki — papíron. Mennyi deficit lehet emögött a szám mögött!

A budget.

Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház mai ülésén terjesztette be a jövő évi költségvetésre vonatkozó javaslatokat. Ezek szerint az 1908. évi előirányzat mérlege a következő:

1,238.289.726 korona rendes kiadással szemben
1.274.630.182 korona rendes bevétel áll s így

41.340.406 korona fölőslég mutatkozik a rendes kezelésnél.

Ellenben a rendkívüli kezelésnél
158.698.623 korona átmeneti és beruházási kiadással

117.380.282 korona rendkívüli bevétel áll s így

41.318.341 korona hiány jelentkezik.

Egyúttvéve a rendes és rendkívüli kezelést
1.896.988.349 korona összes kiadással
1.897.110.414 korona bevétel áll szemközt s így végeredményében

22.065 korona

a felesleg.

A költségvetés részleteinek fontosabb tételai itt következnek:

A rendes kiadások körében 754.430 koronával nő az államadósságok szükséglete egy részét a földterhermentesítés és örökvalóságok s az összbetétek szükségleteinek, másrészt a pénztári jegyek kamatainak emelkedése folytán

A belügyminisztérium kiadásai 4.016.295 koronával emelkednek, bár a színművészeti kiadásokat a kultuszárca kezelésébe irányozták elő. A vármegyék kiadásai 1.121.500 koronával emelkednek az 1906. évi IX. törvények alap

brilliánsok). Gyűrűt ritkán visel; de a jegygyűrűjétől nem válik meg soha, mert még mindig a szász király feleségének tartja magát, s csakugyan, ha a királyról beszél, úgy szólítja, hogy: az uram! Kezét és lábát kiváló gondnal ápolja, de a klasszikus tökéletességtől a keze bizony m-ssze marad. Ellenben szép a lába, amelynek ujjai épp oly mozgékonyak, akárcsak kezének ujjai. Egy ízben, éppen játszadozott velük, azt mondta nekem, hogy lábujjait akár zongorázní is tudna. Lu za hercegasszonyban az osztrák nő minden charme ja megvan; természetes bája mindenkit megigéz s beszéd közben a kiejtésén megérzik a jelegzetes, szimpatikus osztrák akcentus, noha a hangja nem épen kellemes, mert gyakran rekedt. Ez a rekedtség néha, legkivált ha énekel, hirtelen lepi meg. Épen ma mondta, hogy e miatt gége specialista-hoz készül menni. Tegadhatalan, hogy sok szép tulajdonsága van: szép költeményeket írt, amelyekhez mindjárt hangulatos zenét is szerzett. Nemrég a szobrászattól néhány leckét vett s most könnyen és szépen modelliroz. De mindenre hamar ráun; hiányzik belőle a kitartás és az állhatatosság; belekap ebbe is, abba is, de végigcsinálni nincs benne türelem.

November 2. A napilapokat nem igen olvassa; csak épen állapozza azokat. De annál nagyobb érdeklődéssel olvassa a szász udvar köréből érkező híreket. Mostanában, hogy a német lapok bőséges közleményeket hoznak a

fiatval Münchenben lefolyt találkozásáról, mohón falta ezeket a híreket, amelyeket a hírlapokból kivágott s szép sorrendben egy albumba ragasztott. Egész gyűjteménye van belőle. Ez különben nevezetes egy album, mert ebben vannak összegyűjtve mindazok az újságközlemények, meg a sértő és gunyolódó rajzok is, amelyek még a Gironnal való kalardjának idején a legkülönfélébb lapokban megjelentek. Ezekről azt mondta nekem, hogy valamikor örökségül hagyja a — fiainak! Bizarr gondolat.

November 7. Egy firenzei kisebb újságban a következő híresek olvastam: „Aki Montignoso grófnőt férfiruhában, a firenzei jeunesse dorée közt vívás közben látni óhajtja: menjen el Giollini mester vívóiskolájába, a kora reggeli órákban, s ott kedvére gyönyörködhetik benne.“ Nekem mindjárt eleinte feltűnt, hogy amikor reggel fölkeltem, a hercegasszony már eltávozott hazulról; először azt mondták, hogy misére jár, de később megvallották, hogy a hercegasszony vívóleckéket vesz. A hercegasszonyt az újság híre hidegen hagyta, de barátai és ismerősei, de legkivált miss F. (angol írónő, akihez, úgy látszik, bensős barátság fűzte), kérve-kérték, mondana le erről a kedvtelésről. A hercegasszony azonban hallani sem akart erről, mert, mint erősítő, a reggeli vívás nagyon használ neki. Végre mégis rávették, hogy legalább otthon vegye a nélkülözhetetlen vívóleckéket. Így történt aztán, hogy a földszinten, a biliárd terem mellett, egy szobát vívó terem-

mé alakítottak át, s másnap reggel már Giollini mesterhez volt szerencsénk. Giollini mester 50-60 év közt levő, kopasz, rőt bőrű, épen nem szép külsejű férfi.

De alakja nyulánk és mozdulatai olyan ruganyosak, akárcsak egy ifjú emberé. Különös kenetteljes modort tanusított a hercegasszony iránt, aki kitüntetőleg bánt vele, és ott tartotta reggelre is. Hedvig, a dajka, érthető rémületére. Később azonban ebben a kitüntetésben más valaki részesült; valami Tello nevű, förtelmes inas.

November 9. A hercegasszony gyakran meglátogatja miss F. német származású angol írónőt, aki már husz év óta állandóan Firenzében lakik. Abban a házban egy orvosi rendelőintézet is van, fentjártó betegek számára. A hercegasszony egyszer csak kedvet kapott a betegek és sebesültek ápolásához. Fehér ápolónői ruhájában valóban tűnemenyes megjelenség volt. Becézte, csókolgatta a betegeket és meleg szavakkal vigasztalta őket. Mindent őszintén, szívből cselekedte, de mégis, mintha valami színpadias pose is lett volna benne. E rendelőintézetet kívül azonban a hercegasszony bizony elég türelmetlen volt a betegek iránt. Nagyon szeretett öltözködni; a nap majdnem minden órájában más-más ruhát öltött magára.

November 11. Séta közben a hercegasszony ma az anyagi viszonyairól és általában társa-

ján járó pótlékok, a díjnokok napidíjainak tervbe vett rendezése következtében. 980.743 koronával emelkednek a közegészségügyi kiadások állami szemkórházak felállítása s az általános szükségleti cikkek drágulása következtében. A csendőrségnél 1.181.601 korona a többlet, amit a legénység számának 64 fővel való szaporítása, a tisztok és a legénység illetményeinek emelése okoz. Az államrendőrségnél 457.798 korona az emelkedés.

A pénzügyminisztérium rendes kiadásai 21.619.065 koronával emelkednek, a kereskedelemügyi tárcáé 4.536.799 koronával (ebből 1.695.940 korona esik a személyzet anyagi helyzetének javítására), a földművelésügyi minisztérium rendes kiadásai 4.975.449 koronával nőnek, a kultuszminisztérium rendes kiadásai 11.609.887 koronával emelkednek, az igazságügyminisztériumé 3.760.596 koronával, 1.678.008 koronával emelkednek a honvédelmi tárca rendes kiadásai.

Az átmeneti kiadások közt 100.000 korona van a koronázás emlékére az óbudai határban emelendő templom költségeire. A pénzügyminisztérium átmeneti kiadásai 11.658.818 koronával emelkednek. Ennek oka, hogy az öt koronás ezüstpénzek és a nikkeipénzek nagyobb mérvben veretnek. 400.000 korona kell ama lakpénztöbbletek fedezésére, melyek egyes városoknak és községeknek az 1907. évben magasabb lakbérosztályokba való sorozása folytán fognak felmerülni. A kereskedelmi tárca átmeneti kiadásai közt ott van 200.000 korona a nőipariskola építésére, továbbá 170.000 korona a postamesterek szerelvényeinek megváltására.

Az indemnítás.

Ugyancsak Wekerle Sándor ma az alábbi törvényjavaslatot nyújtotta be a képviselőházban:

Törvényjavaslat az 1908. év első négy hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról. 1. §. A minisztérium felhatalmaztatik, hogy a magyar korona országában az adókra és állami jövedékekre vonatkozó összes — jelenleg fennálló, vagy ezután hozandó — törvényeket, azok időközben bekövetkező módosításainak figyelembevételével és ideértve az 1907. évi IX. t. c. 12. §-ának az országos betegápolási pótdadó kulcsának megállapítására vonatkozó határozatát, az 1908. év első négy hónapjában érvényben tarthassa s az ezek alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állami kiadásokat a következő szakaszban meghatározott módon fedezhesse. 2. §. A kiadásokra nézve az 1907. évi állami költségvetésről szóló 1907. évi IX. t. c. határozatai irányadók, felhatalmaztatik azonban a kormány, hogy oly kiadásokat is fedezhessen a jelen törvény hatályának tartama alatt, amelyek időközben alkotott külön törvények vagy törvé-

dalmi helyzetéről beszélt nekem. Panaszkodott, hogy sokszor kell küzdenie anyagi zavarokkal, az udvartól kijáró évi 40.000 márka appanage mellett is. A jővő nagyon aggasztja őt; ha egyszer csak megvonnák tőle az évi segélyösszeget, ott állna — amint ő maga mondá — vis á-vis de rien, semmi nélkül, mert bizony szülői megtagadtak tőle minden segítséget. A Muth kisasszonnyal való kellemetlen ügye után egy ideig nem jött pénz az udvartól. Ekkor jóbarátai adtak össze számára 6000 márkát vagy lírát, már nem tudom. Alighogy megkapta azonban a segélyösszeget, a kölcsönt nyomban visszafizette. Muth kisasszonyt társalgónál minőségben küldte hozzá a szász udvar, azzal a megbízással, hogy a hercegasszonyt a király akarata iránt való engedelmségre bírja. Ez a kísérlet teljes hajótörést szenvedett s Muth kisasszony eredmény nélkül távozott.

November 12. Valamennyi fivérem közt — mondá a hercegasszony — Lípót bátyám és én szerettük egymást a legjobban. Én Eustachiának hívtam őt, ő pedig Eustachiának szólított engem. Csaknem mindennap váltottunk levelet vagy táviratot egymással. Nézze csak! Egy levelet mutatott, mely ezzel a megszólítással kezdődött: Szeretett Eustachia! Finom, apró írás, mintha csak nő írta volna. Meg nem foghatom — folytatá a hercegasszony — hogy is tudta megszeretni azt a hölgyet (Adamovics). Csak látná, hogy eszik, s mily otromba a beszédje, azzal a kiállhatatlan cseh akcentussal.

nyes intézkedések folytán fedezendő, de ugy ezen, valamint általában minden — a jelen törvénnyel adott felhatalmazás alapján teendő — kiadás az 1908. évi költségvetés keretébe lesz beillesztendő. A közösgyűlés rendkívüli felszerelési kiadásokról ez a törvény nem terjed ki. 3. §. Jelen törvény 1908. évi január hó 1-én lép életbe, de hatálya az 1908. évi állami költségvetésről szóló törvény életbeléptetésével megszűnik; végrehajtásáért a pénzügyminiszter bízik meg. Budapest, 1907. október. Wekerle Sándor s. k., a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott magyar királyi miniszterelnök.

Őrült tolvajok.

A temetőfosztogató.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22

Két asszony került ma az aradi rendőrség kezére; mind a kettő lopott. Az egyik fiatal, alig huszonnégy éves, a másik töpörödött hetvenéves anyóka, de egy közös lelki tulajdonságuk van: egyiknek elméje sem ép.

A fiatal huszonnégy éves asszony: Vira Jánosné szül. Rhédey Teréz. Az alsótemetőben kalandozott tegnap éjszaka és ájtatos imádság után az egyik sírról ellopott egy fakeresztet egy koszorút és egy sárga gömböt, amelylyel a sírokat díszíteni szokták. A temetőőr azonban tetten érte és átadta a rendőrségnek. Itt azt vallotta Vira Jánosné, hogy a lopást azért követte el, mert azt akarta, hogyha meghal, legyen sírkeresztje és koszorúja.

A kihallgatást végző rendőrtisztviselő előtt gyanus volt az asszony vallomása miért is tovább faggatta és Vira Jánosné tényleg visszavonta első vallomását.

— A kereszt — ugymond — nem nekem, hanem a Móríc zsidónak kellett, akivel két év óta közös háztartásban élek. Ő biztatott fel a lopásra.

Miért? — kérdezte a rendőrtisztviselő.

— Mert a Móríc zsidó fázik és nincsen tüzelőfája.

— És elakarta égetni a keresztet?

Az asszony révedező pillantást vetett a rendőrtisztra:

— Nem, tekintetes kapitány ur. Nem akartam elégetni. Megmondom őszintén, hogy mért loptam el a keresztet. Azért, mert attól félek, hogy zsidómódra fognak eltemetni. Ezért akartam már az életemben keresztet szerezni.

A rendőrtisztviselő ekkor már tisztában volt azzal, hogy a szegény asszony elméje megháborodott. Miután ezt az ügyeletes orvos is konstataálta, a keresztlopó Vira Jánosnét be szállították a közkórházba, ahol az elmebeteg osztályában helyezték el.

A másik tolvaj, aki ma reggel került a rendőrség kezére, egy hetven éves töpörödött anyóka: Valder Jánosné, aki a Fehér Kereszt-szálloda egyik helyiségében végzett szolgálatot. Az öregasszony rövid idő alatt egész csomó ezüst villát és ezüst kést lopott. Ma azonban tetten érték és átadták a rendőrségnek.

— Miért követte el a lopást? kérdezték tőle.

— Én nem akartam lopni — tiltakozott az anyóka. Én csak össze akartam gyűjteni a sok ezüst kést és a sok ezüst villát és amikor sok lett volna, átadtam volna a gazdámnak. Bizonyosan nagy lett volna az öröme. De maguk rossz emberek. Elrontják a gazdám örömét.

Miután megállapították, hogy az öreg asszony aggkori elmeengedességben szenved, szabadon bocsájtották. A bíróság előtt fog felelni cselekedetért.

A román tanítók esküje és a megyebizottsági választások.

Román képviselők a tanfelügyelőnél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Az aradi járáshoz tartozó görög keleti román tanítók eskü-tétele körül egy kis konfliktus kavardott, amelyet azonban idejében tapintatosan elsimitottak. Tudvalevő, hogy a nem állami iskolák tanítóinak fizetésrendezéséről szóló törvény értelmében azon felekezeti tanítók, akik az államsegély révén kapnak fizetéskiegészítést és akik az országos tanítói nyugdíjnyújtásban is részesülhetnek, esküt tartoznak tenni a magyar alkotmányra. Az esküt a központi járások tanítói a kir. tanfelügyelő előtt, a többi járásbeliek pedig az illető járás főszolgabírójának kezébe teszik le.

Variassy Árpád kir. tanfelügyelő az aradi járás görög keleti román felekezeti tanítóit csüörtökre, október 24-én idézte be az eskü letétele végett. Ez okozta a románok forrongását. Október 24-én lesznek ugyanis Aradmegyében a megyebizottsági tag választások s így az

Különbön is eseten egy fehérszemély, míg a bátyám gyöngéd, finom, zseniális ember.

— De ha boldog vele! — vetém közbe.

— Csak látszat! Most francia nyelvre és zongorázni tanítja őt, de vajjon meddig tart ez a boldogság? Szerintem, az ő viszonyuk csak muló epizód, s remélem, hogy egykor még visszatér bátyám régi állásába. Sokat mulattam rajtuk a minap. Bátyám tudtomra adta, hogy az állomáson vár reám. Amikor megérkeztem, kerestem, kerestem őt, de nem látom sehol. Egyszer csak valaki rám kiált: Eustachia! Terrigette, ez volna az én bátyám? Ez a hosszú szakállu, hosszú haju ember, kalap nélkül! Alig ismertem bátyámra ebben a patri archális külsejű emberben. Ime, ilyen a Naturmensch!

November 14. A hercegasszony hálószobája valóságos átjáró szoba, ami világot vet arra a fejelemzetlenségre, amely az egész ház tartáson meglátszik. A cselédség, sokszor kopogtatás nélkül, be mer lépni a hálószobába. Meghitt embereit a szobán keresztül vezeti be, vagy éppen ott is fogadja. Valóban, a hercegasszony csak XIV-ik Lajos idejében élhetett volna kedvére, amikor divatban voltak azok a híressé vált lever k, hogy t. i. a reggeli látogatásokat ágyban fekve fogadta a király. Ami a kényelmet és a ruházkodást illeti, a hercegasszony ebben a tekintetben igen sok szabadságot enged meg magának; ami bizony tekintélyét a cselédség előtt nagyon aláásta. Igaz,

hogy keresetlenül cselekszi. Ez a szokása sok kellemetlenségnek volt a szülőke, kivált amikor még férfi cselédet is tartott a házában. Egy ízben panaszkodott is nekem. Többé nem fogadok a házába inast vagy szakácsot, mert már többször megjártam ezzel a népséggel. Arról nem is szólva, hogy isznak és lopnak, de még a saját személyemet sem kímélik és minden lehető módon zaklatnak és bánanak. Egy szakácsot, egy nyomorult gazfickót, el kellett kergetnem, mert meg akart zsarolni. Azt mondá: a szemembe, hogy ha nem adok neki 3000 lírát, hát nyilvánosságra hozza, hogy a szeretője voltam! Természetesen, kikérgettem a nyomorultat, de el kellett szenvednem a csipős megjegyzések özönét. Azóta nem tartok a házában férfi cselédet.

A hercegasszony azt is elmondta, hogy mily szűkös anyagi viszonyok közt nőtt fel a szülői házában. Mint valami szegény család leányát — mondá a hercegasszony — úgy tartottak engem otthon. Zsebpénzem mindössze havi ötven márkára rugott, amiből még az öltözködéshez szükséges apró-ágokat is be kellett szerezniem. Amikor a drezdai udvarba kerültem, egyszerre mindenben bőségben usztam; és boldog lettem volna mindvégig, ha az apósom, elviselhetetlen zsarnokságával nem keserítette volna el az életemet. Eckőcsileg őt természetem felelőssé mindazokért, amik azóta velem történtek.

eskütétel a tanítókat a választási mozgalmaktól vonta volna el, a kikre ott, úgy látszik, fontos teendők várnak. Az aradi *Tribuna* heves cikkben meg is támadta Varjassy Árpád tanfelügyelőt, mint a ki a tanítókat „legsarkalatosabb polgári jogaik gyakorlatában és a nemzeti eszmék szolgálatában akarja gátolni.“

A kis vihar azonban elült. *Goldis* László, *Oncu* Miklós dr. és *Pop* C. István dr. román nemzetiségi párti képviselők fölkeresték Varjassy Árpád kir. tanfelügyelőt és fölkerítették, hogy a megyebizottsági tagválasztásokra való tekintettel az eskütételt halassza el. Varjassy Árpád tanfelügyelő engedett a kérelemnek és a román tanítók eskütételét a választásokat követő napra, október 25 ére tűzte ki.

Az eskütételre huszonkét román tanító van megidézve, akik előreláthatóan mind meg fognak jelenni, mert az eskü elmulasztása a fizetéskiegészítés és a nyugdíj elvonásával járna. Egyes egyházközségekben történtek kísérletek, hogy a tanítók fizetését oly összegre emeljék, amely mellett ne kelljen az esküvel járó államszolgálatot igénybe venni, de az anyagi helyzet erre seholy se adott módot.

A D. M. K. E. botránya.

Viharos közgyűlés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

A Délmagyarországi Közművelődési Egyesület vasárnap tartotta rendes évi közgyűlését Hódmezővásárhelyen. Ezen a közgyűlésen — amelyről az alábbi tudósítást kaptuk — a DMKE. vezetősége ellen éles támadásokat intéztek. Az izgalmasan zajos közgyűlést délelőtt tizenegy órakor nyitotta meg Rónay Jenő nyugalmazott főispán, a DMKE. elnöke. Amikor a főtitkári hivatal évi jelentésében a görögkeleti magyarnyelvű egyház szervezéséhez ért, *kitört a vihar.*

Fölállott *Striegl* József szegedi tanár és megkérdezte, mi igaz abból, hogy a nemzeti egyházat már szervezték és elnöke *Csernovics* Agenor, papja *Miku* Emil krassói román hazafiasszerű lelkész lesz? Mert az egyesület ezt közölte a lapokkal. Rónay elnök tagadta, hogy az egyház szervezése igaz volna, mire *Striegl* fölállt és közölte, hogy a lugosi fiók *Miku*val tárgyalt. *Miku* otthagya az állását, Szegedre jött, hogy a nemzeti görögkeleti egyház papi hivatalát átvegye. Itt aztán tudomására jutott, hogy az egész szervezkedés *humbug*, őt pedig becsapták. Még most is Szegeden nyomorog, állás nélkül.

Óriási zaj, lármá és kiáltások valóságos vihara fogadta ezt a leleplezést.

Rónay elnök felszólítására *Putnoki* Mór, a lugosi fiókegyesület elnöke kijelentette, hogy ők az egyesület főtitkári hivatalának hivatalos írásbeli felszólítására tárgyaltak és állapodtak meg *Miku* Emil román lelkésszel.

Rónay Jenő erre ígéretet tett, hogy a hajlékától és állásától megfosztott papról majd valamiképen gondoskodás történik. Az izgalmak erre lecsillapultak volna, ha föl nem korbácsolják az indulatokat az évi jelentés hamis adatai.

Striegl tanár a DMKE. nevelőintézetének az ügyénél ismét felszólalt és kérte, hogy igazítsák helyre azt a hamisítást, amely az évkönyvben van, mert ez a jelentés azt mondja, hogy a DMKE. internátusában ötszáz idegen *ajku* diák tanul, pedig a három másik szegedi

internátussal együtt csak az összes növendékek száma ötezézet...

— Miért hamisítanak?

— Becsapják a minisztert!

— Csalással nem lehet kulturát terjeszteni!

Ilyen kiáltásokat harsogtak a vásárhelyi széképület dísztermében. Rónay elnök percekig rázta a csengőt és mikor elült a zaj, kijelentette, hogy az évi jelentésnek az a része bizonyosan sajtóhiba. Ekkor azonban fölállott *Gallovich* Jenő főtitkár és azt mondta, hogy az a szám nem sajtóhiba, ő azt tudatosan vette bele a jelentésbe, de a tavalyi létszámot vette alapul...

— Éppen ez a csalás!

— A kétéves adatok elévültek! — kiáltottak mindenfelől.

Rónay elnök újból konstataálta, hogy nem ötszáz, hanem legfőkébb ötven hatvan nemzeti ségi diákról lehet szó.

A nemzetiségi bankok, a délvidéki svábok és a könyvtárak dolgának elintézése után rátértek az 1908-ik évi költségvetés tárgyalására. *Sassi* Nagy Lajos izgatott hangú beszédben mutatott rá arra, hogy az egyesületnek 8332 tagja van és megdöbbentő jelenség, hogy ez összes tagsági díjakat fölemészti a személyi járandóságok, a napidíjak és az utiköltségek. A Délmagyarországi Közművelődési Egyesület az elmúlt évben többet adott ki irodai szükségletekre, mint a tulajdonképeni közművelődési célokra. Ha ilyen a gazdálkodás, akkor tisztelettel kéri: *miből fogják fedezni a tulajdonképeni kulturacélokra előirányzott hétézer koronát?*

Rónay Jenő elnök erre ha álos csöndben jelentette ki, hogy ezt az összeget *esetleg más alapokból fogják megszerezni.* Arra a kérdésre pedig, hogy hol vannak a számadások? sajnálatlaltal jelenti, hogy a felügyelő bizottság még nem vizsgálta fölül az egyesület pénzügyi könyveit és kéri, adjanak erre a munkára halasztást.

A többség megadta a haladékat.

A botrányoktól terhes, viharos közgyűlés ekkor ért a főbotrányhoz, mert a DMKE. nevelőintézetei kerültek sorra.

Sassi Nagy és *Striegl* azt indítványozták, hogy küldjenek ki bizottságot a tanulók ellátási díjának a leszállítására, mert példa nélkül való, gyalázatos dolog az, hogy a nevelőintézetnek száznyolcezer korona bevétellel szemben mindössze hetvenegyezer korona a kiadása. A magyárosító munka a nagy ellátási díjak miatt éppen a szegényebb sorsu nemzetiségi diákokra nem terjedhet ki. A DMKE. negyven koronát kér a diákjaitól havonta, a többi internátusok díja csak huszonnyolc korona. Pedig azok nem kapnak a magyar államtól százezrekre menő szüveneciót...

Muzzi János: Kulturintézménynek nem lehet a célja az, hogy haszonra dolgozzék!

Striegl József: Az egyesület adósságait ne a szülőkkel meg a diákokkal fizetessék ki!

Óriási kavargás támadt a teremben. A zsúfolt padsorokból fölugráltak az emberek. Állva kiabálták:

— *Megszarolták az államot!*

— *Megszarolták a szülőket!*

— Nem magyárosítás, hanem pénz kell nekik.

— Tessék vizsgálatot indítani!

— Ha másutt tudnak huszonnyolc koronáért ellátást adni, adhat a DMKE is!

A DMKE. viharos közgyűlésének délután fél kettőkor volt vége. A vendégek vasárnap este utaztak el Hódmezővásárhelyről.

Bedő Árpádot felfüggesztik.

Az ügyészség vádirata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22

Az aradi kir. ügyészség ma kézbesítette *Bedő* Árpád dr. községi bírónak azt a vádiratot, amelyben őt hivatalos titok megsértése miatt vád alá helyezi. A vádirat ellen *Bedő* Árpád, amint azt ma az *Aradi Közlöny* tudósítója előtt kijelentette, nem él felebbezéssel, még pedig azért nem, mert a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányától éppen azért kérte az iratoknak a kir. ügyészséghez való áttételét, mert azt akarta, hogy ügyében független bíróság döntsön először. Már pedig ez csak úgy történhetik meg, ha a vádtanács a vádiratot nem utasítja el s a sokat emlegetett ügy főtárgyalás alá kerül.

A felebbezés elmulasztásának természetes következménye már most, hogy a vádirat nyolc nap múlva jogerőssé válik, ami viszont maga után vonja *Bedő* Árpádnak hivatalától való felfüggesztését. A törvény szerint ugyanis az a köztisztviselő, aki jogerősen vád alá helyeztetett, állásától a bírói döntésig felfüggesztendő.

Maga a vádirat szó szerinti szövegében így hangzik:

Aradi kir. ügyészségtől.

A csatolt iratokat a következő

vádirat

mellett teszem át:

Szabadlában lévő *Bedő* Árpád dr. ellen vádat emelek a btkv. 479. §-ába ütköző hivatali titok felfederésének vétsége miatt, mert Aradon, 1907. július hó végén *Bedő* Árpád dr. Arad szab. kir. városi községi bíró, mint a munkás helyi csoportok és az aradi Munkásotthon ellen elrendelt vizsgálat foganatosításával megbízott vizsgálóbiztos, a vizsgálatnak hivatali állásában tudomására jött azon adatokat, hogy az 1907. január 20-án megtartott népgyűlésen *Klopstein* Ernő az orosz cár elleni merénylet elkövetőjét nyilvánosan feldicsérte, s ezért semmi bántódása nem lett, mert az aradi rendőrség csak egyszerűen tudomásul vette s irattárba helyezte az erről szóló jelentést, minek következtében *Klopstein* Ernő büncselekménye elévült s hogy a Munkásotthonban két éven keresztül politizáltak hatósági engedelem és rendőri asszisztencia mellett holott az alapszabályok nem engedik meg, — tudva, hogy a vizsgálat adatai hivatali titkot képeznek, *Györfly* Alajos, *Schulik* Kálmán és *Károly* József aradi hírlapírókkal az állam és az aradi rendőrhatalom ártalmára közölte.

A főtárgyalásra illetékes az aradi kir. törvényszék, mint büntető bíróság.

Indokok:

Arad szab. kir. város polgármestere *Bedő* Árpád dr., Arad szab. kir. városi községi bíró a munkás helyi csoportok és az aradi Munkásotthon működésének megvizsgálásával megbízván, *Bedő* Árpád dr. a vizsgálatot 1907. július 4. óta folyamatba tette s a foganatosított vizsgálat eredményét 1907. július 30-án kelt jelentése kapcsán ugyan a napon Arad szab. kir. város polgármesteréhez bejelentette.

Ezt megelőzőleg azonban egy pár nappal *Györfly* Alajos, *Schulik* Kálmán és *Károly* József aradi hírlapírókkal a megjelent vizsgálat következő adatait közölte:

„Az 1907. január 20-án megtartott népgyűlés alkalmával *Klopstein* Ernő a cár elleni merénylet elkövetőjét nyilvánosan feldicsérte, mely cselekménye a btkv. 174. §-ába ütközik, de ezért semmi bántódása nem lett, mivel a rendőrség csak egyszerűen tudomásul vette az erről szóló jelentést és irattárba tétette, ahol az elévült.

A Munkásotthonban két éven keresztül politizáltak hatósági engedelem és rendőri assz

szisztencia mellett, holott az alapszabályok azt nem engedik meg."

Ezen közlések alapján a vizsgálat adatai az Aradon megjelenő Aradi Közlöny, Arad és Vidéke és Függetlenség című napilapok 1907. július 28-án megjelent számaiban a nevezett hírlapírók által közzétéve is lettek.

Ez a tényállás a beszerzett iratokkal, a kihallgattnak kért Györfy Alajos, Schullk Kálmán és Károly József tanúk vallomásaival és Bedő Árpád dr. gyanúsított vallomásaival bizonyítható.

Tekintve, hogy a helyi munkás csoportok és az aradi Munkás otthon működése vizsgálata adatai, mielőtt azok a kiküldött vizsgálóbiztos felettes hatóságához beterjesztettek és azáltal elbírálást nyertek volna, a nyilvánosság elé nem tartozhatnak s így hivatalos titkot képeztek;

tekintve, hogy arról, hogy ezen adatok hivatali titkot képeznek, gyanúsítottak már hivatali állásánál fogva is tudnia kellett;

tekintve, hogy ezen adatoknak közzététele úgy az állam, mint az aradi rendőrhatalóság ártalmára történt, mert az aradi rendőrhatalóságot az állami rend ellen elkövetett bűncselekmények elpalástolásának vádjával büntetvénytüntette fel a közönség előtt, ami a rendőrhatalóságba vetett bizalom megrendítéséhez vezet, — s így az állam érdekét is sérti;

tekintve, hogy a gyanúsítottak a fenti hivatalos titkot képező vizsgálati adatok, mint kiküldött vizsgáló biztosnak hivatali állásában jutottak tudomására;

tekintve végül, hogy mindezek szerint gyanúsított, mint közhivatalnok, hivatali állásában tudomására jött vizsgálat adatait, tudva, hogy tartalmuk hivatali titkot képez, az állam és magánosok ártalmára másokkal közölt, — gyanúsított ellen a btkv. 479. §-ába ütköző hivatali titok elárulásának vétsége miatt vádat kellett emelnem.

Arad, 1907. október 16.

Szokolczay, sk.
kir. ügyész.

A kitűzendő főtárgyaláson Bedő Árpád dr. Nagy György dr. országgyűlési képviselő fogja védeni. Az ügy most már hamarosan tárgyalás alá kerül s az ügyész vádirat után ügyjogászörökben, mint a torony alatt érdeklődve várják a fejleményeket.

A király jobban van.

A múltó betegség.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 22.

A király állapotában beállott javulás tartósnak ígérkezik. Az uralkodót most egyedül az álmatlanság bántja és gyengíti, de remélhető, hogy a megindult gyógyulás ennek a bajnak is elejét veszi.

Mai távirataink:

Bécs, okt. 22. A cs. kir. távirati iroda ő felsége egészségi állapotáról akként értesül, hogy bár az éj nyugodtan telt el, ő felsége mégis keveset aludt. Láz nincs; étvágy jó, erőbeli állapot viszonylag kielégítő, a katarrus csekélyebb.

Bécs, okt. 22. A király állapota ma kevesebbé jó, mert az éjjel rosszul aludt. A király álmát sűrűn erős köhögés zavarta meg, aminek következtében ma reggel bágyadtabb és kedvetlenebb volt, mint máskor. A hurut változatlan maradt. Az erőbeli állapot a körülményeknek megfelelő.

Bécs, okt. 22. Kerzl és Neusser a király állapotát tegnapi látogatásuk alkalmával kielégítőnek találták. A király ezután még egy óra hosszáig ébren maradt és 1/49 órakor feködt le. Az éj nagyjában nyugodtan folyt le. A királynak egész éjjel nem volt láza, de kevesebbet aludt, mint azelőtt éjjel. Az éj folyamán többször erős köhögési rohamok álltak be és a ki-

rály álmát megszakították. A király ma reggel is kevéssel négy óra után kelt fel és jó étvágygyal reggelizett.

Bécs, október 22. A király eddigi betegségéhez, sajnos, újabb kór járult. A királyon ütőértágulást (aneurysma aostea) észleltek, ami a gégeidekre (nervus laryngeus) kedvezőtlen befolyást gyakorol és fokozza a száraz köhögést. Ez az újabb kórtünet tette szükségessé dr. Chiari sebészstanár beavatkozását is.

Újabb távirat jelenti: Ofelsége állapotában ma tartós javulás állott be. Délután a király több mint egy óráig sétált az e célra felmelegített kis galleriában. Séta után jól érezte magát ofelsége és nyomban íróasztalához ült, hogy napi munkáját elvégezze. Az est folyamán a király teljesen lázmentes volt és hurutja is visszafejlődött. A rendes időben lefeküdt és néhány perc múlva el is aludt.

Budapesti tudósítónk táviratozza: Justh Gyula, a képviselőház elnöke ma kapta ő felsége állapotáról az első hivatalos kommunikét, mely így hangzik:

Nagyméltóságú

Justh Gyula urnak,

a képviselőház elnökének.

Ő felsége az éjjelt nyugodtan töltötte, de keveset aludt. Tegnap teljesen lázmentes volt és étvágya is növekedett. Ő felsége jó erőben van és állapota aránylag kielégítő. A hurut a tegnapi nap folyamán szintén csökkent.

Császári és királyi kabinetiroda.

EGYESÜLETI ELET.

Az aradi közöskonyha.

Arad, október 22.

Az aradi közös konyha, mint azt a f. évi október hó 5 én megtartott közgyűlés elhatározta, november hó 1 én tényleg meg fog nyitni Batthyány-utca 10. szám alatt levő helyiségében. Egyelőre 90 adagot főznek a konyhán.

A konyhához szükséges árukat lehetőleg a helybeli kereskedőktől szerzi be a társaság, nehogy ezek jövedelme az idegenből való behozatal által csorbát szenvedjen.

A közöskonyha-társaság elnöksége ezuttal is felkéri tagjait, hogy az általuk téliire elített paradicsomot, továbbá barack, málna, ribizli izeket (lekvárt), szósznak való pöszméte és ribizli befőttet saját jól felfogott érdekükben f. hó 28—30-áig sziveskedjenek beszerezési árban a közös konyhának atengedni, hol azt a gazda átveszi.

Tekintettel továbbá arra, hogy a főzés és tálalás két részletben fog megtörténni, a közös konyha tagjai f. hó 28 áig jelentsék be az elnökségnél, hogy 12 vagy 2 órakor kívánnak étkezni, illetve ebédjüket elvitetni.

Azon tagok, kik még az adagonkénti 25 k. felszerelési díjat be nem fizették, azt a társaság elnökénél f. hó 28-áig fizessék be, nehogy az alapszabályok értelmében a tagok sorából törültsessenek és helyük a számos jelentkezők közül mással pótolassék.

Botka István,
elnök.

(*) A rabsegélyző egyület közgyűlése. Az aradi rabsegélyző egyület alapszabályai a m. kir. belügyminiszter által jóváhagyatván, a végleges megalkulás s a tisztikar megválasztása végett az Aradon 1907. évi október hó 27-én d. e. 10 órakor az aradi kir. törvényszék esküdtszéki termében tartandó közgyűlésre a tagokat és a nemes célu intézmény iránt érdeklődőket ezen-

nel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó s a jóváhagyott alapszabályok előterjesztése. 2. Választások: a) tisztviselők, b) védnök, tiszteletbeli elnökök és tiszteletbeli tagok. 3. Előterjesztés a pénztár állásáról s a „Neuman Adolf” és a „Polgári Takarékpénztár” alapok létesítéséről. 4. „Benyomásaim a pécsi első orsz. rabsegélyző kongresszusról” felolvasás, tartja Auszterweil László dr. kir. törvényszéki és fogházorvos. 5. Esetleges indítványok. (A netáni indítványok f. hó 24. napjáig az elnök-nél bejelentendők.) Szokolczay Lajos id. elnök. Bor Imre, id. titkar.

(*) Az Asztalos Sándor Társaság tagjai felkérnek, hogy e hó 28 án este 8 órakor a Kánya féle sörcsarnokban tarandó értekezleten a tárgyak fontosságára való tekintettel minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. Az elnökség.

Uj kilépések.

A tartós forrongás.

Az adóreform.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 22

Forrongás, elégedetlenség, összesugások, kilépések, frondörködések: ez ma a politikai harctér jellemzése. A kilépések folynak. A titkos elégedetlenek és a teljesen megelégedettek hangulata is nagyon gyászos. Az adóreform se kielégítő, az indemnitás is hosszú határidejű: egyszerre ennyi kellemetlenség még a leg-erősebb mamelukokat is megviseli. A kormány azonban, úgy látszik, egyszerre akar átesni a kellemetlenségeken és meglehet, hogy ez a terv sikerül is. A függetlenségi párt többsége ragaszkodik a párthoz, leszavazástól nem kell félni; és ez a fő.

Távirati értesülésünk:

Az adóreform.

Wekerle Sándor miniszterelnök, mint pénzügyminiszter ma hat javaslatot nyújtott be az adóreform dolgában, melyek a földadókataszter kiigazításáról és a földadó százalékaik megállapításáról, a házadóról, a tőkekamat- és járadékadóról, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról, az általános kereseti adóról, a jövedelemadóról és a közszolgáltatások egyesített kezeléséről szólnak.

Wekerle ezekben a javaslatokban a leg-szegényebb néposztályok adómentesítését tartotta szem előtt. Évégből

az első és második osztályu keresi adót és a kereseti adók minden osztályáról a családtagok külön adóját teljesen megszüntette;

leszállította az eddigi magas adókulcsokat;

az általános jövedelmi pótdadó helyebe fokozatos jövedelemadót létesít s így a tárgyi adózás nyugvó eddigi adórendszert a személyes adózás minden rendszerével egészíti ki.

A földadónál fentartja a földadó mai rendszerét. A földadó százalékat, mely ma a földtehermentesítési százalékkal együtt 25 és fél százalékot tesz, 20 százalékra szállítja le.

A házadónál először is meg akarja szüntetni azt az aránytalanságot, mely ma a házbéradó és másfelelől a házosztály-

adóval megadóztatott házak teherviselése közt mutatkozik.

Az ülésteremben Lázár Pál képviselő megkérdezte Wekerle miniszterelnököt:

— A paraszt benne van a létminimumban?

— Nincs.

— Hát a nagybirtok benne van-e a progresszív adóban?

— Nincs! mondta a miniszterelnök.

— Akkor ezzel az adóreformmal nem mehetünk a nép elé.

A miniszterelnök itt ingerülten kifakadt:

— Már pedig a kormány ezekkel a javaslatokkal áll és bukik. Érdekes! Ezelőtt ennyit megálmodni sem mertetek, most többet akartok. Így nem lehet kormányozni.

A jelenet nagy mozgolódást keltett.

A Holló csoport.

A kilépni szándékozók száma egyre szaporodik. Ma ifj. Wesselényi Ferenc báró jelentette ki, hogy ki fog lépni a pártból. Csak az esetben marad meg, ha az önálló jegybankot 1910-ben okvetlenül felállítják. Kossuth Ferenc, amikor meghallotta Wesselényi kijelentéseit, magához kérette és hosszabb ideig tárgyalt vele.

Az elégedetlenek között van a Holló-csoport is, mely az önálló jegybank nélkül semmi szín alatt nem hajlandó a kiegyezést és a kvóta-emelést megszavazni. Ujabban ugyan az önálló jegybank felállítására nézve nem kívánnak semmi más biztosítékot, csupán azt, hogy a függetlenségi párt határozatilag mondja ki, hogy az önálló jegybanknak 1910-ben való felállítását követeli, de Hollóknak ez a kívánsága alighanem teljesítetlen marad, miért is valószínű, hogy ők is kiválnak a függetlenségi pártból és külön ellenzéki csoportot alakítanak. Hollóék azt állítják, hogy az önálló jegybanknak 1910-ben való felállítása Andrássy Gyula belügyminiszteren mulik, aki a 67-es alaptól egy szemernyre sem akar eltávolodni. Különb ma Kossuth, Wekerle és Apponyi hosszú tanácskozást folytattak, amelybe belevonták Holló Lajost is. A tanácskozás déli egy óráig tartott. Holló a kérdezősködőknek kijelentette, hogy közeledés történt, de bizalmasai előtt viszont úgy nyilatkozott, hogy a béke gyenge lábon áll. Kossuth hajlandó volna ugyan az önálló jegybankra nézve egy formulát elfogadni, de e formulának a kormány által való elfogadása Andrássy ellenkezésén megtörik. Délben ujab kilépési hírek keringtek. A kilépők között emlegették Kubik Gyulát is.

Szász József kilépése.

Szász József országgyűlési képviselő az alábbi levelet írta Kossuth Ferenchez, a függetlenségi párt elnökéhez:

Nagyméltóságú Elnök ur!

Van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártkör tagjai sorából kilépek.

Engem a függetlenségi párt régi, dicső programja alapján választott meg a komáromi kerület képviselőjévé. Ez a program az én programom, az én meggyőződésem, amelytől eltérni nem tudnék soha. Ugy látom azonban, hogy a pártban nem mindenki gondolkodik így és hogy már nem a pártprogramhoz, a régi, hamisítatlan függetlenségi programhoz való ragaszkodás a feltétele a pártban való benmaradásnak, hanem az,

hogy ki szavazza meg azokat a követeléseket, amelyeket pártunk mindig és minden körülmények között ellenezett, sőt meg is obstruált. Én még emlékszem, hogy pártunk állást foglalt a kvóta fölemelése ellen, arra is emlékszem, hogy pártunk tagjai nagyméltóságú elnök ur vezetése alatt kivonultak a képviselőház üléséből, mikor a kvótadeputáció tagjait választotta a Ház. Ma a kvóta-fölemelés megszavazása lenne függetlenségi párti helyzetemből folyó kötelességem. Erre nem vállalkozhatom és nem is vállalkozom.

A függetlenségi párt a gazdasági önállóság kivívását hirdeti. Az önálló vámterület, az önálló bank megvalósítását igéri. Amit pedig a kormány a függetlenségi párttól kíván, az ennek éppen az ellenkezője: csak megerősítése a közönségnek, felfrissítése a 67-es alapnak, ami mindenkinek érdeke lenne, csak nekünk függetlenségieknek nem. Én a magam szerény erejével ehhez a felfrissítő munkához nem akarok hozzájárulni. És a közönség megerősítését nem akarom előmozdítani. Én a függetlenségi programot hirdetem, függetlenségi program szerint fogok tehát cselekedni is. Minthogy pedig pártkérdéssé tétetett, hogy a függetlenségi pártban nem szabad a függetlenségi meggyőződésért sikra szállani, ott maradni csak úgy lehet, ha valaki a kvótaemelést és a közönség megerősítésére alkalmas többi javaslatot megszavazza: én az erkölcsi kényszer hatása alatt levonom ennek a konzekvenciáit és a pártkörből kilépek.

A függetlenségi pártkör elhagyásával jogot és lehetőséget akarok magamnak szerezni, hogy a képviselőházban a függetlenségi program és meggyőződésem szellemében szavazzak.

Nagyméltóságú elnök ur iránt kiváló tisztelettel

Budapest, 1907. október 22.

Szász József.

Az alkotmánybiztosítékok.

A képviselőház közigazgatási bizottsága ma nagyfontosságú ülést tartott, a melyen az összes alkotmánybiztosítékos javaslatokat tárgyalták. Az ülés megnyitása után Hammersberg László üdvözölte gróf Andrássy Gyulát, aki a benyújtott javaslatokkal a municipális elvet diadalra juttatta.

Az egyes javaslatoknál élénkebb vita támadt, amelyben részt vett Széll Kálmán is, aki kijelentette, hogy erős központi kormányzatra van szükség politikai és nemzeti szempontból egyaránt. Indokolatlanul az alkotmányt gyengíteni nem szabad, mert a legfőbb alkotmányosság a nemzet ereje, alkotmányhűsége és alkotmányszeretete. O valamikor az államosítás híve volt, de ma testestől-lelkestől municipalista.

Dobroszláv Péterkérdést intéz a belügyminiszterhez, hogy a királyi biztosi rendszer eltörlését mért nem precizizotta a javaslatban. Kérdi továbbá, hogy az adó- és ujoncszedési kérdéseket mért nem utalták a bíróság hatáskörébe. A javaslatot nem fogadja el.

Ezután Andrássy Gyula gróf beszélt. Mindenekelőtt megköszönte a meleg fogadtatást, majd pedig kijelentette, hogy az adó és az ujonckérdést az 1886. évi 21. t.-c. szabályozza, ezt tehát nem lehet a bíróság jogkörébe utalni, mért az is meglehet, hogy a bíróság egyes esetekben ellentétbe helyezkedik a a törvénynyel és elrendeli az adó és ujoncszedést. Ami

a királyi biztosi intézményt illeti, illet a magyar közjog nem ismer, így tehát eltörléséről nem is lehet intézkedni, különben is a közigazgatási bíróság kimondta, hogy királyi biztosi kiküldése törvénytelen. Kéri a javaslatok változatlan elfogadását.

A bizottság ezután úgy általánosságban, mint részletben *elfogadta* a javaslatokat.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Nászinduló, színű. (Bérlét B.)
Csütörtök: Kis szökevény, operette. (Bérlét C.)
Péntek: Kis szökevény, operette. (Bérlét A.)
Szombat: Fátum, színű. (Bérlét B.)

* Kócián bucsu hangversenye Miután Kócián múlt vasárnapi második hangversenyére a lövőverseny következtében városunk előkelő társaságának egyik része részt nem vehetett, a helybeli *Weise és Klein cég* a felülmulhatatlan művészt a legnagyobb anyagi áldozatok árán egy bucsu hangversenyre nyerte meg, hogy mindazoknak, akik eddig akadályozva voltak a hangversenyeken részt venni, alkalmuk legyen, hogy Kóciánt hallhassák. A nagy művész ez alkalommal is *teljesen új műsorral* és Veszelszky zongoraművész közreműködésével tartja meg ezen bucsuhangversenyét. 2523

* Hangverseny. A tizenötödik kiűtötött budapesti Hanggyöngytró: Noskó Karola és Szabó testvérek, kik saját találmányu és egyedül létező öt acélhúros Áronhegedűvel és Fortecimbolával ezelőtt itt is, úgy mint mindenütt nagy tetszést arattak, szerdán 23-án és csütörtökön 24-én a Fehér Kezest szálloda éttermében hangversenyeznek.

Utóljára:

a kékre festett kirakat.

Megszűnt a csőd.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Egy nagy reklámmal indított aradi üzlet ma elért az utolsó stác óhoz, csődvagyon hiányában megszűntették ellene a csődöt. A „kékre festett kirakatról” van szó, Hegedüs Armin üzletéről, mely ellen ma az aradi csődbíróság Heller Mór kir. törvényszéki bíró, csődbiztos előterjesztésre, csődvagyon hiányában a csődöt megszüntette.

Hegedüs Armin két évvel ezelőtt nagy divatárkereskedést nyitott Aradon. A reklám, melyet Hegedüs nagyarányokban használt, kitűnően működött, nem is eredmény nélkül. Rövid idő múlva városszerte jól ismerték Hegedüs kékre festett kirakatát. Szép forgalmu üzlete szépen jövedelmezett, de mivel Hegedüs erején felül költséges életmódot folytatott, rövid egy esztendő alatt kénytelen volt fizetésképtelenséget jelenteni.

Eddig nincs semmi különös a történetben. Ha Aradon nem is, másutt jól ismerik a tisztavirágéletű üzletet. De Hegedüs Armin, amint tudjuk, még tovább ment egy lépéssel. Fizetésképtelensége alatt nagy tömegekben adta el az üzletében felhalmozott árut. Ezért, amikor csődöt nyitottak ellene, a csődbíróság elrendelte letartóztatását.

Csalárd bukás büntette miatt indult meg a bűnvádi eljárás Hegedüs ellen, kinek bűnpörében igen sok velt a humoros elem. Többek között megtörtént vele, hogy egy szép napon felolvastak előtte egy végzést, mely szerint a csődbíróság szabadlábra helyezi. Alig ocsidott fel első bámulatából, már olvasták előtte második végzést, mely Hegedüst a csalárd bukás büntette miatt helyezte vizsgálati fogságba.

Az idén augusztus 2-án, kilenc hónapi raboskodás után vezették bírál elé Hegedüs Ár-

mint. A kir. törvényszék csalárd bukás bűntettében mondta ki bűnösnek Hegedüs Ármint és két évi fegyházra ítélte. Az ítélet ellen Hegedüs föllebbezést jelentett be, a bünpör iratait fölterjesztették a nagyváradi kir. ítélőtáblához.

Időközben lefolytatták a csődeljárást. A csődvagyont teljesen felosztották a becsapott hitelezők között, a nemrég szép üzletből nem maradt egy gombostű sem. Ezt jelentette Heller Mór csődbiztos a csődbíróságnak, mely ma tartott ülésében a csődöt vagyon hiányában megszüntette.

Az ügy bünvádi része is legközelebb elbírálás alá kerül. Mint értesülünk, már legközelebb meglesz az ügy tárgyalása a nagyváradi kir. ítélőtáblán.

Csodadoktor a Határ-utcában.

A szoknyás orvos.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

A Határ-utcának van egy titkos nevezetessége. A titkos nevezetességhez igen gyakran járnak vendégek, leginkább a hölgytársadalom köréből, noha pár évvel ezelőtt még minden jóízű nő elfordította a fejét, amikor találkozott a nevezetes egyéniséggel. Pár évvel ezelőtt ugyanis a fentemlített egyéniség még azok közé a nők közé tartozott, akik leánykereskedést űznek önmagukkal, azóta azonban nagy karriért csinálva, felcsapott orvosnak. Amint ugyanis a költők is tapasztalták, az idő vasfoga erősen megrág mindent s megrágta önmagát is, minek folytán aktuális lett előtte az a kérdés, hogy milyen pályára lépjen: a közlítészetben álló dézsanimfai pályára-e, avagy a kofaira? Ő a két rossz közül a harmadik jót választotta s egyszerűen orvos lett.

Az orvosi pálya rögsz volt cseppet sem aggasztotta a tudós hölgyet, aki nem igyekezett a betegségyező pénztárba bejutni, hanem tekintettel az ott dúló harcokra, inkább magánpraxist kezdett. Csendben és feltűnés nélkül tette ezt, abban a tudatban, hogy jó bornak nem kell cégér. És tényleg, csakhamar megjelent az első páciens, aki azonban a nép egyszerű gyermekei közül való volt s így nem hozott sokat a konyhára. Az első beteget azonban követte a második, a tizedik és a századik is, mert a határ-utcai orvosnő híre a pótadóhoz hasonló arányokban növekedett. Csakhamar elegáns hölgyek és gummitalpu fiakerek is jelentkeztek az orvosnő kapuja előtt s a doktori pályáról kiderült, hogy az korántsem olyan silány, amint azt például Kéty professzor állítja. A csodadoktor nő jövedelme csodás méreteket öltött.

Az orvosnő ma is működik és naponta több vendéget fogad. Meggyógyít mindenkit, azt is, aki nem beteg. A tüdővéstől a hasfájásig mindenféle betegségre tud irt s különösen azon bajok orvoslásában ér el óriási sikert, amelyek csupán orvosi könyvekben tűnnek nyomdafestéket.

Feltűnő dolog, hogy az aradi orvosok mindaddig nem tettek feljelentést a kuruzslónő ellen, aki pedig valóságos veszedelme a hozzáfordulóknak. Ez a nő recepteket ír és mindenféle kotyvalékokat etet és itat pácienseivel, nagyobb öröme annak a nagy felvilágosodottságnak, amely Aradon uralkodik.

A t. Házból.

Folyik a puhítás.

Budapest, október 22

Botra támaszkodva jön fel a szőnyeges lépcsőkön Kossuth Ferenc. A portás aggódva néz utána és szomorú arcot vágnak a kegyelmes ur legbensőbb hívei is. Beteg, mondják rezignáltan, miközben sápadt arccal néznek a jövőbe. Mert Kossuth Ferenc betegsége nagy árhullámozást okozhat a politikai börtönben. Azok, akiknek ázsiója a kegyelmes ur barátsága révén minden indokolás nélkül száz, vagy még több perccel szállott fel, bizony könnyen bukhatnak ismét alá, az ismeretlenségnek nevezett borzalmas gödörbe, ahonnan nehéz a feltámadás. De el ezekkel a szomorú gondolatokkal, amelyek hála istennek koraiak még. Az aggódók egyelőre megnyugodhatnak, nem komoly a baj s noha néhány pillanatig aggasztó hírek keringenek a függetlenségi párt vezérének egészségéről, ő maga cáfolja meg a rossz híreket, mert eltekintve a bottól, amelyre támaszkodik, eléggé frissen mozog és aránylag jó hangulatban van.

Persze ebben az esetben az aránylag szón van a hangsúly. Hiszen érthető, hogy a jelenlegi körülmények nem igen kedveznek a kegyelmes ur állapotának. Ha más nem is, de pártjának megcsökkenése beteggé tehetne még egy nálánál erősebb fizikumú, nagyobb akaraterejű és főleg erősebb meggyőződésű embert is. Nem csoda tehát, ha külsőleg is nyomai vannak a kegyelmes uron a mostani nyomasztó hangulatnak.

Am még legbensőbb hívei aggódó gonddal veszik körül a pártvezért, a disszidensek és az elégedetlenek közönyösen fogadják a Kossuth betegségről keringő hírt. Ők immár megtanulták, hogy Kossuth Ferenc szavában is lehet kételkedni, sőt annál inkább lehet kételkedni, minél hangosabb kijelentéseket tesz. És ezt a kételkedésüket átviszik a Kossuth Ferenc állapotára is.

Hangulatkeltés, semmi egyéb, — mondják. — Ilyképen akarnak bennünket megpuhítani. Azt hiszik, hogy leszerelünk, ha azzal állnak elő, hogy a kegyelmes urat nagyon megviselte ami viselkedésünk, hogy belebetegedett, hogy ilyképpen okvetlenül engednünk kell, mert különben baj hárul a hazára. Nem, ebből semmi se lesz. Hiába támaszkodik Kossuth botra, ránk még se fog támaszkodni.

Ilyen hangok hallatszanak a disszidensek berkeiből, szomorú bizonyosságul annak, hogy Kossuth Ferenc szavahihetősége Hentaller Lajos tegnapi levele óta a minimumra szállott alá. Hangulatkeltésnek tartják, ha betegségről panaszkodik, fenyegetésnek, ha egészségesnek mondja magát.

És noha a kegyelmes urat legközvetlenebb környezete aggódva őrzi az olyan szelektől, amelyek ilyen híreket röphethetnének a fülébe. Kossuth Ferenc mintha érezné, hogy pár nap alatt az egyéniségéről táplált jó vélemény szomorú, helyrehozhatatlan változáson megy keresztül, ő is leverten jár-kel és csak a kényszerűségnek engedve próbálkozik meg az elégedetlenek puhításával.

A tudós gratulál.

Mig odabenn Wekerle könnyed atletikail mutatóványokat végez a számok rengetegével és elegáns kézmozdulattal mutatja ki, hogy a jövő évi budget huszezer korona pluszszal zárul, a folyosón mozgalom támad. A kilépők és kilépni szándékozók szivarszó mellett tárgyalnak a helyzetről és enyelegve szidják a

kormányt az általa támasztott helyzetért, amely lehetetlenné teszi a koalícióban való benmaradást, miközben egy érdekes arcú öreg ur tűnik fel a folyosón. Hosszu ősz szakál, lelógó dus fehér hajfürtök környezik szelíd vonású arcát, amelyen a rezignáció félreismerhetetlen jelei ülnek. Odalenn a portás nem is akarta beengedni, mivel hogy nem igen látta az új képviselőház tájékán a fiatalok is alig ismerik meg és csodálkozó arccal néznek rá, amint barátságos mesolylyal közeledik feléjük.

— Ki az? — kérdezik egymástól suttogva.

Öreg honvédek nézik, aki a karzat helyett véletlenül tévedt a folyosóra. A tippelők némileg közel járnak az igazsághoz. Az öreg ur tényleg a szabadsághősök sorába tartozik, de nem a névtelenek közé, mert időközben némi nevet is szerzett magának, amely körül belül van olyan tisztelt, mint például Nagy Emilé. Az igaz, hogy nem mint reakcionárius alvezér és mint agrárius fővezér szerzte ezt, hanem a tudomány szolgálatában és így talán egyesek részéről kevesebb tiszteletben részesül mint Nagy Emil, de vannak még sokan, leginkább a parlamenten kívül, — akik nagyobbra tartják az öreg urat, mint a feudális mágnások főcsatlósát, Nagy Emilt.

Hogy ki ő? Azok, akik nyomban nem ismerik meg, némi erőlködés után ráismernek: Herman Ottó teljes életnagyságban, jó egészségben, de valami mélabus rezignációval az arcán. És az első idegenkedés után körül is fogják nyomban. Noha már nem tagja a képviselőháznak és így szava nem igen nyom a latban, mégis kíváncsiak a véleményére. Meg is tudják nyomban. Az öreg azonban nem úgy nyilváníttja a véleményét, ahogy a nagyhangú frázispuffogató demagógok szokták. Nem áll ki a folyosó közepére, nem rezgetti a hangját és a karjait: az ő véleménynyilvánítása mindössze egy kézszorítás és néhány meleg szó. Ezzel megmondott mindent és sokkal többet mondott, mint Wekerle mai hatalmas beszédében.

A csoportban áll Szász József, aki szintén Herman Ottó elé siet. A lánglelkű öreg ur meleg kézszorítással üdvözlí:

— Gratulálok, — mondja — nagyon helyesen tetted.

Ime, ez a Herman Ottó politikai véleménye és ezek után mindenki biztosra veszi, hogy Kossuth Ferencnek semmi esetre sem fog gratulálni.

Hol az öt millió?

Es odabenn folyik a nagy debatt. Kevesen hallgatják. Elvégre senki sem kíváncsi a számokra. A fő az, hogy az államháztartásban nem lesz deficit, sőt Wekerle állítása szerint többlet is lesz, még pedig huszezer korona. Nem nagy összeg. Szemere öt perc alatt többet nyer a bakkasztalnál. Am ha a summa nem is jelentékeny, a fő mégis csak az, hogy nyereséggel zárják le a mérleget, mert hiszen az állam is nyereségre dolgozik, ha nemis olyan nagyra, mint Szemere Miklós.

Csak hogy hiba van ám a kréta körül. Mint utólag kiséül nagy hiba, amely kerek öt millió deficitet jelent. Hogy, hogy nem, de egy szám, még pedig tekintélyes szám, kimaradt a kiadási tételekből. Ha véletlenül a bevételi tételekből maradt volna ki, úgy minden habozás nélkül sikkasztásnak lehetne mondani, ám ebben az esetben még se lehet sikkasztásról szó, hiszen a kormány az ország javára állította össze a mérleget. Igen ám, de a dolog még sem így áll, mert ez ügyben valami nagy turpisság van. Az a summa ugyanis, amely kerek öt milliót tesz ki és kimaradt a költségvetési javaslatból, nem egyéb, mint a felemelt kvóta két százalé-

kának koronákban kifejezett összege. E felett egyszerűen átsiklottak és ennek a feledékenységnak meg is van a célzata.

Tessék megnyugodni, a kormány a világerért se szándékozik eltüntetni ezt a kövér kis összeget. Oly pompásan be fogják fizetni a közös kasszába, mintha öt fillérről volna szó. Átutalják majd a legnagyobb előzékenységgel, de Wekerle Sándor egyelőre adja a naivat és mellőzi a budget-ben az öt millió tételt. És ha valaki megkérdezi, hát így felel:

— Bocsánat kedvesem, de te ugylátszik nem ismered az államháztartás viteléről szóló törvényeket és rendeleteket. Meg nem szavazott összegeket csak nem jehetünk be a költségvetésbe. És ki tudja, meg fogják-e szavazni? Nem lehet tudni edesem, nem lehet tudni.

Igy érvelne Wekerle Sándor, aki pedig eléggé tisztában volt azzal, hogy a kvótát meg fogják szavazni és így nyugodt lelkiismerettel foglalhatta volna be a költségvetésbe. Am a célzat az, hogy a számok csinosabbak, tetszősebbek legyenek. Mért mutasson a budget öt millió korona deficitet, amikor huszezer korona felesleget is mutathat. Így jobban és gyorsabban megszavazzák és még meg is tapsolják a zseniális pénzügyminisztert.

Kossuth puhit.

A folyosón tréfálkoznak a deficiteselet felett. Habár szomorú téma, legfeljebb iróniára alkalmas. Azért a közérdeklődés inkább a kilépők felé irányul. Wesselényi Ferenc báró, a koronaőr fia, szintén az elégedetlenek között van.

— Ha a bankkérdésben nem történik deklaráció, úgy nem szavazom meg a kiegyezést jelenti ki és természetesen sokan helyeselnek neki.

Hollók egy külön sarokban tárgyalnak. Ők is erősen hangsúlyozzák, hogy önálló bank nélkül keserves táncot járatnak Kossuthékkal. A satelessek természetesen nyomban hírül viszik az esetet Kossuthnak, aki lihegve siet Hollóhoz:

— Kedves Lajos, kérlek csak egy szóra.

És karon fogja és elvezeti egyenesen a miniszteri szobába, ahol csakhamar megjelennek Apponyi és Wekerle is. Azután négyesben tárgyalnak.

Künn az ajtó előtt hirtelenül csoportosulás támad és élénken tippelnek:

— Valjon, hogy fogják meg puhítani?

— A dolog nagyon egyszerű, véli egyik disszidens, Wekerle ráül Hollóra, Kossuth ráül Wekerlére. Apponyi ráül Kossuthra és ha ez alatt a súly alatt se török össze a Holló Lajos hátgerince, hát nincs isten, amely összetörje.

Közben folyik odabenn a puhítás. De Holló Lajos jajszava nem hallatszik, amiből bizonyos, hogy nagyon simán, nagyon diplomatikusan kezelik. Déli egy óráig puhítják Hollót, aki némileg megpuhulva jön ki. Rögtön feladják a kérdést:

— Mi az: amikor beviszik a miniszteri szobába kemény, amikor kihozzák puha?

A válasz nagyon egyszerű: Holló Lajos.

Habár ki tudja, Holló holnapra újra meg keményedhetik és akkor előről kezdhetik a puhítási kísérleteket.

Emil te csalsz!

Volt ma egy köpeniki eset is, amelyben a kapitány szerepét Nagy Emil játszotta. Hogy kicsoda Nagy Emil? Jellemzésére elég ennyi:

Amikor tavaly átvette a mandátumot, választói előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Ha török, ha szakad, de három éven belül államtitkár leszek.

A három év még nem járt le és így nem

bizonyos, hogy az ambiciózus fiatal képviselő terve sikerül-e annyi azonban máris bizonyos, hogy nálánál nagyobb strébert még nem szült a képviselőház folyosója.

Nagy Emil egyszerűen a fejébe vette, hogy ha török, ha szakad, de ő lesz a közgazdasági bizottság elnöke. Es megcsinálta Köpeniket. Egyenként megfogta a bizottság tagjait és fontoskodva ugtá nekik:

— Kedves barátom, a kormány egyedüli legfőbb célja, hogy én legyek a bizottság elnöke, de nem csak kormányérdek, hanem a haza érdeke is.

Igy suttogott Nagy Emil és már-már el is érte a célját. A bizottság már össze is ült és már készült Nagy Emil elnökké választani, amikor kipattant a Köpenik. Az egyik bizottsági tag ugyanis érdeklődött a miniszterelnöknél, aki csodálkozva jelentette ki, hogy fogalma sincs a haza azon érdekéről, mely Nagy Emil kívánja a bizottság elnöki székébe.

És Nagy Emil természetesen nem is lett elnök, ellenben felelevenítették a régi Babó-féle szálló igét:

— Emil, te csalsz!

Végül megjegyzendő, hogy a kivándorlási bizottság elnökévé *Ug. on* Gábort választották, valószínűleg azért, mert ő segítette elő leginkább a székelyek kivándorlását.

HIREK.

Inzultált urilány.

Arad, október 22.

Belényes mostanában sokáig volt nagy politikai izgalmak központja. De amint ezek a viharok elmúltak, a kis városba lassankint visszatért a nyugalom, amelyet most rut botrány borított fel újra. A kis város társadalmában nagy izgalommal tárgyal most egy kínos esetet.

Szombat estefelé történt. Az utcán két előkelő urikisasszony sétálgatott. Két nővér. A fiatalabb egy belényesi pénzintézet főkönyvelőjének a menyasszonya. Viruló szép leány, akinek a vőlegénye október elsején vonult be Grácba, ahol önkéntesi esztendejét szolgálja. A két urilány gyanútlanul sétált az eleven utcán, amikor hirtelen elbük toppant egy fiatal ember. A menyasszony elé állott s nyomdrafestéket nem tűrő szavakkal támadt a védtelen leányra, aki sikoltozva akart menekülni. A merénylő azonban utját állta, fölemelte a kezét s a lányt teljes erővel arcul ütötte.

— Nesze! — üvöltötte magánkívül, ezt azért adom, hogy máskor ne járjon el a szád. Tudd meg, hogy Kiss Barnától kaptad.

De bizony a szegény leány nem vehette tudomásul a gavallér kijelentését, mert véresen, eszméletlenül rogyott össze, amire a csodálatos bátorságú hős eszeveszetten elrohant.

Kiss Barna különben segédjegyző volt valaha. Az állását azonban rég elvesztette, s hosszú idő óta — speciális belényesi kifejezés szerint — hely nélkül szolgált. A példátlan brutalitás óriási felháborodást keltett a belényesi ur társaságban. Az esetről különben táviratilag értesítették az inzultált urilány vőlegényét, aki bizonyára talál módot, hogy a rut sértést a fi nom lovagon megtorolja.

— A városatyá választások. A városatyá választások napjau, mint jeleztük, a polgármester november 17-ét hozza javaslatba a törvényhatósági bizottságnak. Az első kerületbeli szavazatszedő küldöttség elnökéül Rosenberg Miksa dr.-t, helyetteséül Reinhardt Gyulát, a második kerületi küldöttség elnökéül Péterffy Antalt, helyettes elnökéül Éles Béla dr.-t, a har-

madik kerületi szavazatszedő küldöttség elnökéül Bogdán Virgil dr.-t, helyettes elnökéül Steigerwald Alajost, a negyedik kerületi bizottság elnökéül Lukácsy Lajost, helyetteséül Gutzjahr Mihályt ajánlja a polgármester a közgyűlésnek. Az első kerületi szavazók a városháza földszinti termében, a második kerületbeliek a Weitzer János-utcai fiúiskolában, a harmadik kerületbeliek a kapa-utcai városi iskolában, a negyedik kerületi választók pedig a Kosuth-utcai fiúiskolában szavaznak.

— A kamara a sóhiány ellen. Az aradi kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek tájékoztatása céljából közli, hogy a sószállítványok késedelmes eszközlése ellen teendő intézkedések érdekében még folyó hó 13-án megokolt felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszteriumhoz s így remélhető, hogy az ez irányú panaszok — amennyire lehetséges — rövid időn belül megszűnhetnek.

— Porcia gróf — az Appel birtokgazdája. Nevezetes birtokvitel ügyében fejezték be a tárgyalásokat a napokban s kötik meg legközelebb a szerződést. A mint értesülünk, néhai báró Appel János tábornoszernagy, Bosznia és Hercegovina volt kormányzójának kistaludi birtokát megveszi gróf Porcia Lajos, aradi honvédhuszárfőhadnagy, Fábian László nyugalmazott főispán veje. A kistaludi birtok, amint ismeretes, eredetileg a rétháti Kövér-családé volt, amelynek egyik nőtagját báró Appel feleségül vette s e házasság után szerezte meg a birtokot, amelyet boszniai kormányzó korában is gyakran keresett föl. Ott van a Kövér-család sirboltja és ott van, neje mellett a tábornoszernagy is eltemetve. Gróf Porcia hosszabb idő óta folytat tárgyalásokat az Appel-örökösökkel, a kikkel, hir szerint, százötvenezer korona vételárban állapodott meg, s erre nézve rövidesen megkötik a szerződést.

— Az aradi ág. hitv. ev. egyház f. hó 20-án tartott közgyűlése az 1908-ik évi egyházi kivétést és előirányzatot elfogadta és elrendelte, hogy azok esetleges felszólalás céljából az Egyházi Alkotmány értelmében bezárólag f. évi november hó 7-éig a lelkészi irodában betekintés céljából kitétessenek. Felhívtnak tehát az egyház hível, hogy a mondott napig felszólalásaikat a lelkészi hivatalban írásban nyujtsák be. Az egyházi elnökség.

— Merényletterv a cár ellen. Pétervárról jelentik: Carszkoje-Szelótól néhány kilométernyire, annak a külön vágánynak a mentén, melyet a cári család tagjai használnak, Kriszti, volt moszkvai fő kormányzó vadászkutyái egy vadászpavillon közelében, ahova a cár gyakran szokott kirándulásokat tenni, szalmával, földdel, agyaggal és lécekkel fedett helyre vezettek. Különböző ásáshoz szükséges szerzőszámok heverték a földön és két férfi a közelben egy aknának az ásásával foglalatzkodott. Egy akna terve volt náluk, valamint büntársaiknak a sürgönyei, melyekben a munkálatok haladásáról tudakozódtak. A két férfit letartóztatták és átadták a csendőrségnek. Nyilvánvalónak tartják, hogy ezzel veszedelmes merényletet akadályoztak meg.

— Megbirságot leánykereskedő. Budapesti tudósítónk jelenti: A hetedik kerületi kapitányság tegnap negyven napi elzárásra és kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte Karner Gézáné született Kirch Borkát, aki a Nyár-utca 12. szám alatt titkos találkahelyet tartott és oda többnyire ártatlan leányokat csábított. Eddig három esetet bizonyítottak rá.

— **Apponyi és Björnson.** Budapesti tudósítónk jelenti: *Apponyi* Albert gróf ma Björnson újabb támadására egy újságíró kérdésére kijelentette, hogy egyelőre nem szándékozik Björnson ellen nyíltan fellépni, de még hallatni fog magáról ebben az ügyben.

— **Thaly Emil meghalt.** Budapest-ről jelentik: *Thaly* Emil, Duna-gőzhajózási társaság vezérigazgatója és a Mohács—pécsi vasút igazgatója ma meghalt. *Thaly*, aki hatvanöt éves volt, mint közlekedési szaktekinély nagy munkásságot fejtett ki.

— **Edison új akkumulátora.** Erről az akkumulátorról már sokat beszéltek. Néhány év óta emlegetik, hogy Edisonsnak sikerült olyan akkumulátort szerkesztenie villamos energia számára, amely igen kis helyen rengeteg nagy erőt gyűjt össze. Londonból most az a hír érkezik, hogy Edison tegnap *Newyorkban* nyilvánosan bejelentette ezt a világra szóló, óriási fontosságú találmányát. Az American Electro-Chemical Society háromszáz tagja előtt tegnap este Edison kijelentette, hogy évek óta folytatott kísérletek után végre sikerült olyan akkumulátort szerkesztenie, amelynek befogadó képessége csaknem korlátlan és mégis oly csekély súlyú, hogy ezentúl a motoros erőt tovább lehet szállítani anélkül, hogy vele együtt nagy holt súlyt is kelljen szállítani. Edison kijelentése szerint e probléma megoldása forradalmat fog kelteni a közlekedésben és egészen át fogja alakítani. Az akkumulátor annival olcsóbb a most szükséges motoros-gépeknél, hogy ezentúl csakis villamos motoroskocsit és villamos motorhajót fognak mindenfelé használni. A ló el fog tűnni és vele együtt a nehéz lokomotívok és hajógépek. A tudós társaság nagy tapsal, lelkesedéssel fogadta Edison szenzációs bejelentését. Kijelentették, hogy a találmányt rendkívül fontosnak tartják és meg vannak győződve, hogy Edison nem tette volna meg a jelentést, ha teljesen biztos nem lenne találmánya sikeréről.

— **Stahangverseny a Baross parkban.** Holnap délután a Baross-parkban vidám élet lesz. A 33-ik gyalogezred zenekara ugyanis négytől öt óráig ingyenes hangversenyt rendez a közönség számára. A hangversenyeket hetenként megfogadják ismételni, persze csak addig, amíg az időjárás nem fordul meg. *Arendt* tábornok állomásparancsnok ma átiratilag értesítette erről *Varjassy* Lajos polgármestert.

— **Lázadás a föld alatt.** *Johannesburg*-ból táviratozzák: A New-Modderfontaine bányákban tegnap a kínai kulik fellázdáltak, barikádokat emeltek és elpusztították a bányatársaság üzemhelyiségeit. A kulik közáporral fogadták a rendőrséget, amely nem tudta a főbejáratot hatalmába keríteni. A rendőrök a konyhán keresztül akartak behatolni, a kulik azonban itt is megrohanták őket, úgy, hogy kénytelenek voltak lőfegyvereiket használni. Végre sikerült a rendőrségnek a bejáratot erőszakkal hatalmába keríteni, miközben többször lőtt a kulikra, akiket lakásaikba kergetett vissza. 19 kínai megsebesült, egy meghalt, 24-et pedig

letartóztattak. A lázadást felbujtók okozták, akik elhívték velük, hogy vasárnap nem kell dolgozniok.

— **Halálozások.** Szabó Istvánné szül. *Dorka* Anna, Szabó István törvényszéki bíró neje tegnap este 87 éves korában meghalt. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja. — *Ribárszky* Istvánné szül. Gyarmaty Julia tegnap életének 50 ik évében elhunyt. Temetése holnap délután lesz az Illés-utcai gyászszobából.

— **Tizenhárom éves anya.** A budapesti rendőrség letartóztatta *Duschinsky* Oszkár 20 éves irodai gyakornokot, aki egy 13 éves leánnyal szerelmi viszonyt kezdett, amelynek súlyos következményei lettek. *Duschinsky*, aki a Weisz és Rosenfeld cégnél volt alkalmazva a szerencsétlenné tett kis leány özvegy édes anyjának a Váci-körút 42. számú lakásán lakott. A leány még csak tíz éves volt s a negyedik elemi osztályba járt, amikor *Duschinsky* kivetette rá a halóját. A fiatalember többször beárulta, a leánykát csintalanságaiért az anyjának, amiért rendesen verést kapott. Végül *Duschinsky* a kisleánnyal szerelmi ajánlatot tett és megígérte, hogyha teljesül a kívánságát, többé nem árulkozik rá. A kisleány, hogy megszabaduljon az üldözéstől, hallgatott a legényre és a kedvese lett. Három év óta folyt a természetellenes viszony, míg most az anya észrevette, hogy leánya különös állapotban van. Megvizsgáltatta orvosával, aki megállapította, hogy a leány hét hónapos terhességben van. Nyomban feljelentést tett a rendőrségen, amely beidézte *Duschinsky*t. A legény azzal védekezik, hogy a kis iskolás leány kacérkodott vele és ő csábította el. Az elvetemült embert, akinél egy csomó pornografikus képet találtak, letartóztatták.

— **Bartha Miklós síremléke.** Budapesti tudósítónk táviratozza: Ma délután leplezték le *Bartha* Miklós síremlékét. A leplezési ünnepélyen *Wekerle* Sándor miniszterelnök, *Kossuth* Ferenc, gróf *Zichy* Aladár, *Günther* Antal, *Abrányi* Kornél és *Szterényi* József is jelen voltak. *Holló* Lajos bevezető szavai után *Barabás* Béla nagy beszéd kíséretében elhelyezte a képviselőház koszoruját, miközben lehullott a díszes síremlékről a lepel. A függetlenségi párt koszoruját *Wesselényi* Ferenc báró helyezte el.

— **Gyujtató gyermekek.** *M. Szigetről* táviratozzák: A tegnap leégett Borsos-község határában lévő és a közbirtokosok tulajdonát képező *Priszlopás* nevű erdőszécsényben támadt tűz. Gyermekek az erdőben tüzet raktak és a paraszti távoztukban szótárványták, mitől a száraz moha és fatörmelék tüzet fogott. Eddig nyolc holdnyi területen ég a fatörmelék. Félt, hogy a tűz az erdő fáiba is belekap. A tüztől 500 méternyire sűrű fenyves van és akkor a veszély kiszámíthatatlan. Pap *Simon* főszolgabíró a szomszédos községek lakosokat az oltáshoz kirendelte, hogy a tűz a fenyvesig el ne húzódhasson.

— **A himnlóítás ellen.** *Bécsből* táviratozzák: A reggeli lapok szerint a Rathaus népcsernokában tegnap oltásellenes gyűlés volt. Számos szónok, közöttük sok egyetemi tanár és diák az előadó nézete ellen heves beszédet mondott. A nagy zaj később olyan felfordulássá változott, hogy a rendőrség a gyűlést kénytelen volt feloszlaltatni.

— **Letartóztatott író.** *Stockholmból* táviratozzák: A Svenska Telegrambyreau jelenti

Helsingforsból: A pétervári finn pályaudvaron tegnap a csendőrök letartóztatták *Malmberg* Aino finn írónőt és a társaságában lévő amerikai hölgyet, az utóbbit azonban az amerikai konzul közbenjárására szabadonbocsátották. Egyidejűleg a Maszkaja uton is elfogtak három finn férfit, *Gumerus* ügyvédet, *Tiderman* szerkesztőt és *Stenkaek* tanulót. Az elfogottak lakásán tartott házkutatás nem járt eredménnyel.

— **Földrengés.** *Szamarandából* táviratozzák: Délután egy órakor heves és erős földrengés támadt. A földrengés több megszakítással délután 5 óráig tartott. Két turkmen asszonyt a leomló házak halálra zuztak. A város lakossága kivonult a mezőkre, mert attól tartanak, hogy a fő drengés ismétlődni fog.

— **Parasztdráma.** *Letenyéről* írják: *Balassa* István becselhető garda őszvevessel a feleségével. Meghallotta ezt a szomszédokban lakó *Horváth* Vince és figyelmeztette *Balassát*, hogy miért bánik feleségével oly durván, ez azonban nem felelt neki erre semmit. Este azonban, midőn *Horváth* háza előtt állott, az arra haladó *Balassa* hirtelen kést rántott elő és hasba szurta *Horváthot* és halálosan megsértette. A letenyei csendőrség *Balassát* elfogta, azonban a kir. járásbírósa az orvosi vélemény alapján szabadon bocsátotta, tegnap azonban *Horváth* belehalt sebeibe és *Balassát* újra el akarták fogni, de nyoma veszett.

— **Kócian ifjusági hangversenye.** Kócian, a felülmulhatatlan hegedűs, aki páratlan művészetével Arad közönségét lázba ejtette, kulturális missziót teljesítendő, 1907. október hó 27-én, csütörtökön délután 5 órakor a Fehér Kereszt nagytermében kizárólag Arad város tanuló ifjusága számára hangversenyt rendez, amelyen *Veszelszky* Ferenc zongora művész szintén közreműködik. Tekintettel arra hogy a belépőjegy ára kivétel nélkül csak 60 fillér, igen valószínű, hogy ezen ifjusági hangverseny, amelyet a polgármester és a helybeli tanintézetek igazgatói a tanulók különös figyelmébe ajánlottak az összes tanítványokat a Fehér Kereszt nagytermében összpontosítja, kik bizonyára egy örökke feledhetetlen műelővetben fognak részeseülni.

— **Remény,** hit száll azok lelkébe, akik csúsz, köszvénybajuk miatt vesztve hitték magukat. Most azonban sietnek megvenni az Alföldi fehérkereszt Szaborszeszt, hogy esodahatásaival legyőzze őket. Készíti az Első Alföldi Cognacgyár r. t. Kecskemén.

— **Birtokcsere.** Az aradi kir. törvényszék telekkönyvébe az elmúlt héten a következő tulajdonjogi változásokat jegyezték fel: *Lékin* György és neje *Radivoj* Gyulvaszia eladják az aradi 6425. sz. tjkvben felvett szántót 2400 koronaért. *Hunyadi* József és neje *Hamedli* Ilonának. — *Huzur* Flóra eladja az aradi 2556. sz. tjkvben felvett Borju-utca 14. sz. házat 1400 koronaért *Bogdán* Emánuelné *Mihailla* Zsófiának. — *Cseh* Alajos, *Cseh* Gézáné, *Valastyán* Dorottya és *Cseh* Károly eladják az aradi 545. sz. tjkvben felvett *Schweidel* József-utca 12. sz. házat 2400 koronaért *Rum* Márton és neje *Répás* Krisztinának. — *Miskovits* Balázs és neje *Répási* Mária eladják az aradi 1847. sz. tjkvben felvett *Demeter*-utca 27. sz. házat 5650 koronaért *Papai* Lajos és neje *Szabó* Katalinnak.

— **Rovarrpor,** bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz* nál. 201

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 22 —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felült súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felült súlyban 128—129 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 129—130 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 131—133 fillérig.

Lechner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17.
Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig
maradék
elárusítás!

Öltöny szöveteket
leszállított árban 772
árusítunk.
Nagy megtakarítás! Szolid kiszolgálás!

Lábizzadás, hónaljizzadás

ellen meglepő jó hatású szer a Hajós-féle

általános hintőpor,

szárit, - szagtalanít.

Ára egy doboznak 70 fillér.

313

Tyúkszemétől

mindenké meg szabadul a világhírű törvényesen védett Hajós-féle

ANAGALLIN

használatát által. — Ára egy üvegnak 70 fillér.

„NEVER“

amerikai gummi-különlégesség, a képzelhető legjobb övszer. 6 db egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Poloskák kiirtására legjobb szer a Phenolsav.

Ára egy üvegnak 70 fillér.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Arpad

gyógyszer-árak az egészségügyi laboratóriumában

Arad, Andrássy-utca 12. — megveszthetők szarabok.

Városi hirdetmények.

19662—1907. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. belügyministerium 61369—II/99. szám alatt kelt intézményével jóváhagyott 12657—884. sz. szabályrendelete alapján azon ház- és telektulajdonosokat, kiknek házuk előtt a járda, kövezet, vagy asfalt burkolattal ellátva nincsenek, felhívom, hogy telkeik előtt a gyalogjárót folyó évi november hó 30-áig terjedő idő alatt 1 1/4 méter, az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homok réteggel akként látassák el, hogy a víz lefolyó árok vagy folyóka felé 5 centiméternyi eséssel bírjon.

Köteles továbbá ház- és telektulajdonos a gyalogjárók mellett elvonuló vízlevezető árkot telke és háza utcavonalának hosszában a városi mérnöki hivatal által előirt utasítás és méret szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nem különben köteles ezen vízlevezető árkokon keresztül a kocsibejáratnál hidat építeni és azt folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendeletnek eleget nem tesznek 4 koronától 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetnek és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve, hogy a Maros vizállása ez idő szerint igen kicsiny, ajánlom, hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás beállta előtt szerezzék be,

mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközölhető, figyelembe vétetni nem fog.

Arad, 1907. évi október 17-én.

Green,
h. főkapitány.

17686—1907. kh.

Hirdetmény.

A gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról alkotott s a folyó évi november hó 1-én életbe lépő 1907. évi XLV. t. c. 28. §-a, valamint az e részben kibocsájtott 48.000—1907. sz. F. M. végrehajtási rendelet 29. §-a alapján figyelmeztetem a városi ker. orvosokat, valamint a gazdasági cselédek és ezek családtagjainak gyógykezelésére vállalkozó magánorvosokat, nemkülönben a gyógyszerészeket, hogy a jelen törvény értelmében a gazdasági (külső) cseléd, az éves, illetőleg állandóan alkalmazott szegődményes cseléd felesége és vele egy háztartásban élő tizenkét éven alóli gyermeke részére szükséges gyógyszereket a szolgálatba lépés 15-ik napjától kezdve a gazda terhére oly módon kell rendelni és kiszolgáltatni, mint az országos betegápolási alap terhére.

Arad, 1907. évi október hó 16-án.

Green,
h. főkapitány.

Megjelent a „Műveltség Könyvtára” ötödik kötete:

AZ ÉLŐK VILÁGA

NÖVÉNY ÉS ÁLLATORSZÁG

SAKFERFIAK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL SZERKESZTIK:

Entz Géza és Mágócsy-Dietz Sándor

egyetemi tanárok.

817 szöveggéppel, 33 színes és fekete melléklettel. A Műveltség Könyvtára további kötetét fél-évi időközönként is kiadnak meg.

AZ ÉLŐK VILÁGA CÍMŰ KÖTET TARTALMA:

- Bevezető . . . . . Irta **Entz Géza.**
- A növénytan története . . . . . Irta **Klein Gyula.**
- A növényi test alaki tulajdonságai . . . . . Irta **Filarszky Nándor.**
- A növények belső szerkezete . . . . . Irta **Tuzson János.**
- A növények életfolyamatai . . . . . Irta **Mágócsy-Dietz S.**
- A növényország rendszeres áttekintése. Irta **Tuzson János.**
- Az állattan feladatai, ágazatai és története Irta **Entz Géza.**
- Az állatok szervezete, élete és fejlődése Irta **Gorka Sándor.**
- Az állatok rendszere. . . . . Irta **Soós Lajos.**
- Az állatfajok származása . . . . . Irta **Gorka Sándor.**
- Betűrendes név- és tárgymutató.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA ÓRIÁSI SIKERE PÁRATLAN A MAGYAR KÖNYVPIACON, A VÁLLALATNAK NAGY KELENDŐSÉGE LEGJOBBAN BIZONYÍTJA, HOGY A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA A MAGYAR KÖZÖNSÉG SZÜKSÉGLETÉNEK TELJESEN MEGFELEL.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA

a következő kötetekből áll:

Első sorozat. Természettudományi, technikai és társadalomtudományi ismeretek.

- MEGJELENTEK! MEGJELENTEK!
- I. **A technika vívmányai.**
- II. **Az ember.**
- III. **A világegyetem.**
- IV. **A Föld.**
- V. **Az élők világa.**
- SAJTÓ ALATT! SAJTÓ ALATT!
- VI. **A társadalom.**

Második sorozat. Irodalmi, történelmi és művészeti ismeretek.

- SAJTÓ ALATT! SAJTÓ ALATT!
- I. **A művészet könyve.**
- II. **A magyar irodalom története.**
- III. **Az ókor és középkor története.**
- IV. **Az újkor és legújabb kor története.**
- V. **Magyarország története.**
- VI. **A világirodalom története.**

Egy-egy kötet ára díszesen kiállított félbőr-kötésben . . . **24 K**
 Egy-egy sorozat ára hat kötetben félbőr-kötésben . . . **144 K**
 A tizenkét kötetből álló teljes munka ára félbőr-köt. **288 K**
 Megrendelhető bármely hazai könyvkereskedésben havi 4 koronás részletfizetésre.

Kérjen az egyes kötetekről, vagy az egész munkáról külön prospektust bármely könyvtárnál vagy a kiadó társulatnál, Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t., Budapest, Rákóczi-út 54.

A Műveltség Könyvtárából eddig 60.000 kötet adatott el

APRÓ HIRDETESEK.

A Kinek

ismereteg híján

háztartásra, kevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdaságra, kulcsárura, vincaállásra, kertészre,

kulcsáróra, gazdaságra, szakácsóra, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzesztergőre, házmesterre, stb.-re van szüksége.

AKI

eladni kíván

butort, szongorát, birt, gyümölcsöt, gabonát,

üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy

AKI

bérbéadni kíván

birtokot, hazat, vadászterületet,

halászatot, telket, kocsit, lovat.

AKI

mindezeket vétel vagy bérbévevéssel osz-
lából keresi;

AKI

valamely állást betölténi kíván: legbizto-
sabbban ér csótt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetés

rovatát használja.

Téli szalonna,

perzselt, száraz, zsír és sózott hár
kapható Ranchbauer Nándornál,
Ujszentannán. 2249

Erdélyi nemesfajú

almát és körtét 5 kgr.-os postako-
saranként bérmentve 4 kor. után-
vétellel szállít Paoletto L., Besz-
terce. 2333

Egy jó forgalmu

fűszerüzlet más vállalat miatt sür-
gösen eladó! Deák Ferenc utca 2.
szám. 2401

Daráló malmunk

részére keresünk azonnali belé-
pésre megbízható mo nárt, ki a
pénzkezeléssel is meg van bízva.
Solymos Testvérek, Arad Kölcsey-
utca 6-7. sz. 2502

Vaszkó-Glányi „Vezérkönyv.”

Kitűnő segédkönyv magántanulóknak a négy polgári osztályból való vizsga sikeres letételére. A két kötet ára 8 kor. A pénz előleges be-
küldésénél bérmentve küldi Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad. Arad és temesmegyei telefon 517. 351

Uri lakás

azonnal kiadó. Bővebbet Dr. Mo-
mák Döme ügyvéd irodájában 2476

Angyal utca 27. sz. alatti

szatócs-üzlet november 1-től kiadó.
Bővebbet Angyal utca 20/a.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Aradmegyei uradalom

szarvasmarhát vállal telettésre.
Cím a kiadóban. 2525

Yolland

legteljesebb angol-magyar szótár
(a kiejtés pontos megjelölésével)
megjelent és kapható Kerpel
Izab könyvkereskedésében Ara-
don. 1921

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Kiadó lakás!

Kossuth-utca 9 szám

alatt egy külön álló, 4
szoba, csukott folyosó,
elő-, cseléd- és fürdőszo-
bából álló lakás, a hoz-
zártartozó mellékhelyisé-
gekkel, továbbá egy

istálló és magtár

november hó 1-től

kiadó.

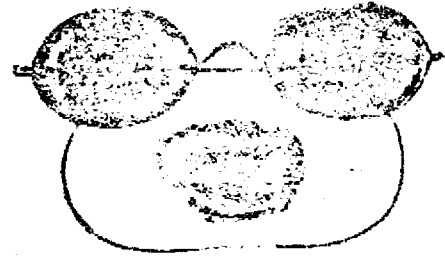
Értekezhetni Probst
Elemér zárgondnoknál,
Tökölly Imre-utca 49. sz. 2520

Elsőrendű látsszerész üzlet.

DICK SAMU

orás és látsszerész

Vad Árkády tér 44. Weöres János utca sarkán

Elad és levő minőségű órákat két
évi jótállás mellett a megerősített Arados
Raktáron tartózkodó és az Arados látsszeré-
ségeket a legkíméletesebb és legújabb leg
finomabb keretekben készíttetők és szem-
üvegek a legújabb és legújabb és legújabb
békés és legújabb legújabb üveg-ké-
ket.

Nagy (astar) sűrű-egri lókerék-
ben, bor, mürt és szesz részere, to-
vábbá mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsüptetők or-
vosi rendelet szerint azonnal ké-
szíttetnek.

Földes Kelemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-
tartalom és hányadék, vér,
koros folyadék-gyülemek, epe
és húgyköképződmények, ne-
mi szervek váladékai, torok
lepedék, ondó, anyatej és kor-
szövettani vizsgálatokat mér-
sékelt díjazásért. 250

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉN SAV-MŰVEK

ujonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bár-
mily mennyiségű természetes vegyileg
legtisztább folyékony

Szén savat
a világhírné buzsiásfürdői szén savforrá-
sokból szódavizgyártáshoz, vendéglősök-
nek és egyéb ipari célokra.
Ösze nem féltésztendő mesterséges-
en előállított, kiváló kiadó szén-
savval

Megbízható, szigorúan felkimeretes kizsgálata!

Buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

1/1 és 1/2 literes üvegekben. 3907

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem őrít gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz.

Felvilágosítással készségesen szolgál

Muschong-Buziásfürdői szén savmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgőnyezim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Kiváló finom csemege és rózsza (Bakator)

SZŐLŐ

kapható nagyobb és kisebb mennyiségben
Kohn H. és Fia
cégnél, 2510
Ménésen.

Diamant Ferenc
villanyvilágítás, telefon és csörgő berendező
Atzél Péter utca 2.,
a színház előjárójával szemben, Bo-
has-utcarban.
Csillárok és lámpák
gáz és villanyra.
Az aradi gasztráris intézetnél
valódi Auerek raktára.
„Drbja 60 fill.”
Üvegcsészerek, orvosi, tulipánok, vil-
lanylámpák, lámpa szekek és szerelőid
anyagok legjobb minőségben legolcsó-
bban kaphatók. 252

Halottak napjára!

Özv. Imre Mihályné és Társa
616- és művirág kereskedése
Arad, Forray-utca 5. sz.
(a Dréher sörfőraktárral szemben)

Ajánlja a közelgő halottak napjára rend-
kívül nagy választékú

élő és művirág koszoruit.
Továbbá azonnal készít menyasz-
szonyi és alkalmi csokrokat a leg-
szébb kivitelben és a legjutányo-
sabb árak mellett. 2184

A nagyérdemű közönség becses pártfogá-
sát kérve, maradtunk tiszt-elettel
Özv. Imre Mihályné és Társa.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város tanácsa ré-
széről ezennel közhírré tétetik,
hogy a f. évi őszi országos vásár
november hó 1-én kezdődik s öt
napon át azaz 1907. évi november
hó 5-ig bezárólag tart.
Aradon, 1907. évi október hó
14-én.
A városi tanács.

Feltűnő újdonság!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányos
egyszer veszi és többet mást nem szívha.
368

SZIVARKAPAPÍR ES SZIVARKAHÜVELY.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festőgyárának festékével.